

„Tujega nočemo — svojega ne damo!“

Zunanji minister Kreisky prvič pred novinarji:

Avstrija bo nadaljevala dosedanje politiko in se posebno trudila za utrditev odnosov s sosednimi državami

Misinski poslanec De Micheli Vetturi je vložil pritožbo na ministrskega predsednika in obrambnega ministra, češ da se v goriški in videmski pokrajini preveč širi gospodarski vpliv Slovencev: pokupujejo zemljišča in druge nepremičnine ter s tem ogrožajo varnost države na meji. Da se to prepreči, naj dobe prefekti naših krajev pravico pregledati vse kupno-prodajne pogodbe ter jih odobriti ali razveljaviti.

Gospod poslanec zahteva torej, naj se naša manjšina stavi izven splošnoveljavnih zakonov in zanj proglasi nekako izjemno stanje. In zakaj bi ukrepi? Ker si Slovenci prilasčajo tujo zemljo! Ko človek to bere, se mu zdi, da sanja. Vsakdo namreč ve in vidi na lastne oči, kako se pri nas dogaja ravno nasprotno. Nikdar v zgodovini Slovencev teh krajev se ni tako velikopotežno in neusmiljeno raznašala naša domača zemlja. Vseposod rastejo nova naselja tujcev.

In v takih razmerah se naj bi poslanec, pozivajoč rimsko vladu, naj zaščiti Italijane pred prodirajočimi — Slovenci! Mož, ki si to upa, ne spada v parlament, ampak v zdravilišče.

Te besede je pred kratkim objavil slovenski tržaški tednik „Novi tednik“. Enake besede pa bi lahko zapisali tudi o popolnoma enakih pojavih pri nas, ki zgovorno kažejo, da so metode povsod enako nečastne, kjer se bohotno širi šovinizem. Saj v zadnjih letih vedno spet beremo v raznih hujšakških listih, kako Slovenci pokupujemo zemljišča in druge objekte širom južne Koroške in mora z resničnimi razmerami nepoučeni bralci nehoti imeti vtis, da bo ta „vočno nemška“ zemlja v najkrajšem času popolnoma v slovenskih rokah.

Toda resnica je — podobno kot v Italiji — bistveno drugačna. Dogaja se ravno nasprotno, da vedno več slovenskih posestev prehaja v tuje roke in so nekdanje popolnoma slovenske vasi že gosto preprežene s tujerodnim življenjem, ki ne prihaja le iz severnih predelov dežele ali drugih krajev Avstrije, marveč je poserbljeno tudi za dotok „istokrvnih“ Nemcev iz srednje in celo iz severne Nemčije. Vse to pa se je in se dogaja z vednostjo, deloma pa tudi s podporo oblasti, posebno pa z izdatno pomočjo posebnih v ta namen ustanovljenih organizacij, ki skrbijo za načrtno naseljevanje Nemcev v slovenskih krajih, da bi umetno spremenili narodnostni značaj južne Koroške in tako ustvarili pogoje oziroma navidezno upravičenost za sklenitev formalno demokratičnih zakonov, katerih zadnja konsekvence ni nič drugega kot pa počasno reduciranje in končno iztrebljenje slovenskega življa na Koroškem.

Mar ni to isto tujerodno izpodrivavanje, proti kateremu se Južni Tirolci pod imenom „Unterwanderung“ borijo z vsemi močmi? Ali ni potem pisanje o pokupovanju zemljišč po Slovincih zlobna laž, kakršne je zmogel le tisti, ki je popolnoma zgubil čut za poštenje in resnico? Kljub temu pa se je podobnih „argumentov“ posluževal tudi ÖVP-poslanec Weissmann, ko je v parlamentu „dokazoval“ vsestransko enakopravnost koroških Slovencev in širokogrudnost Avstrije do slovenske narodnostne skupine na Koroškem!

Svar pa ima tudi še drugo plat, ki je značilna posebno zato, ker kaže, kako gotovi krogi pojmujejo načela demokracije in enakopravnosti. S tem, da kričijo proti „množičnim se slovenskim pokupom“, vendar jasno nastopajo proti temu, da bi tudi Slovenci uživali iste pravice, kot so zajamčene vsem državljanom ne glede na narodnost in jezik. Na drugi strani pa je vse v najboljšem redu, če so kupci Nemci, pa čeprav gre za slovensko zemljo in slovensko imetje, ki prehaja v tuje roke. Pač dvojna morala šovinističnih prenapetcev, ki jim je dobro in pravično le tisto, kar služi njihovim interesom.

Zveza slovenskih zadrug je pred leti razpisala nagrado 1000 šillingov za vsak kvadratni meter zemlje, ki bi ga ji kdo dokazal, da si ga je pridobila preko svoje lastnine. Toda vse do danes se še nihče ni javil, ki bi se rad poslužil tega razpisa, čemur se tudi prav nič ne čudimo, saj imajo naše zadruge v resnici še vedno manj zemljišč, kot so jih imele pred vojno. Kljub temu pa se v hujšak-

Novi zunanji minister dr. Bruno Kreisky je zadnji teden prvič odgovarjal domačim in tujim novinarjem na vprašanja v zvezi z zunanjo politiko Avstrije. Ob tej priložnosti je izjavil, da v avstrijski zunanji politiki tudi v bodoče ne bo prišlo do spremembe dosedanje linije, vendar pa bo treba skušati najti koncept, ki bo temeljil na gotovih trdnih načelih, ker je bila dosedanja zunanja politika brez takega koncepta.

Kot posebno nalogo avstrijske zunanje politike je minister Kreisky navedel ureditev dobrih odnosov z vsemi sosednimi državami, kar želi Avstrija doseči s pogajanjem. V tej zvezi je tudi dejal, da pogajanja z Italijo glede vprašanja Tirolske niso bila prekinjena, marveč se bodo — verjetno v septembru — spet nadaljevala. Tudi odprta vprašanja v odnosih z Jugoslavijo — je poudaril — je, treba „v korist razvijanja mirno-ljubnih odnosov med obema sosednjima državama“ nujno urediti s pogajanjem in si sploh ne more predstaviti, da bi te odnose resno motili morebitni nesporazumi glede koroških Slovencev, pač pa na te odnose ne smejo vplivati skupine, ki izvajajo gotov pritisk.

Na vprašanje nekega jugoslovanskega novinarja, kaj namerava zunanje ministrstvo ukreniti glede uveljavljanja pravic slovenske manjšine na Koroškem na podlagi obveznosti po členu 7 državne pogodbe, pri čemer je novinar izrecno opozoril, da je

bil zakon o manjšinskih šolah za koroške Slovence nesprejemljiv, je minister Kreisky odgovoril: **Avstrijske oblasti se v urejanju pravic slovenske manjšine na Koroškem trudijo, da bi bolj omogočile njen kulturni razvoj in da bi čim več dosegli na tem področju. Izrazil je obžalovanje, da je prišlo v urejanju tega vprašanja do nesoglasij med vladama Avstrije in Jugoslavije, kajti „ne razumem — je izjavil — zakaj ne bi mogli stvari prav urediti, saj imata Avstrija in Jugoslavija toliko skupnih koristi, gospodarskih in drugih.“**

Minister Kreisky je odgovarjal še na razna druga vprašanja in povedal, da so bili v normaliziranju odnosov do prejšnjih zasedbnih sil doseženi že lepi uspehi in bo Avstrija ta prizadevanja nadaljevala tudi v bodoče. V tej zvezi je napovedal ureditev vprašanja tako imenovanega dunajskega memoranduma (povrnitev gotovih podjetij zahodnim silam — op. ured.) in dejal, da se bo temu problemu posvetil najkasneje v začetku septembra. Na vprašanje glede ustanavljanja raketnih oporišč v srednji Evropi in zlasti v sosedni Italiji je minister izjavil, da to ni samo problem srednje Evrope, marveč problem vsega sveta in da bi morala to vprašanje proučiti posebna komisija Organizacije združenih narodov. Hkrati je sporočil, da je avstrijska vlada proučila in pristala na predlog treh atomskih sil, po katerem naj bi Dunaj postal

sedež prve svetovne organizacije za kontrolo nad poskusi z atomskim orožjem.

V svojih izjavah pred novinarji je zunanji minister dr. Kreisky zavzel stališče tudi do nove ureditve zunanje ministrstva, ki so mu bile priznane posebne kompetence tudi v zunanji trgovini ter na področju kulturnega dela v inozemstvu. V kulturnih vprašanjih so predvidena predhodna pogajanja med zunanjim in prosvetnim ministrstvom, na področju zunanje trgovine pa je ministrstvo za trgovino gotove pristojnosti odstopilo zunanjemu ministrstvu, katero bo imelo pravico soddločanja tudi pri mednarodnih posojilih.

V izjavah ministra Kreiskyja je gotovo mnogo pozitivnega. Pozitivne so zlasti njegove besede, ki se nanašajo na vprašanje slovenske narodnostne skupine na Koroškem: 1. da hoče Avstrija to vprašanje zadovoljivo rešiti; 2. da je taka rešitev možna le v sporazumu z Jugoslavijo; 3. da na rešitev ne smejo vplivati skupine, ki izvajajo gotov pritisk. S tem je bilo namreč tudi s strani člana zvezne vlade potrjeno, da manjšinsko vprašanje še nikakor ni zadovoljivo rešeno in da zanimanje Jugoslavije za izvajanje člena 7 ne predstavlja vmešavanja v notranje zadeve Avstrije. Zlasti pa je minister Kreisky priznal, da je bil pri dosedanjem reševanju tega problema izvajanje gotov pritisk in je popolnoma jasno, da je pri tem mislil na škodljivo delovanje nemško-nacionalističnih hujšakških organizacij, ki predstavljajo glavno oviro za pravično rešitev narodnostnega vprašanja.

Ministrove izjave so torej pozitivne, vendar so še vedno samo besede. Lepih besed in obljub pa smo v zadnjih letih — tudi iz ust visokih in najvišjih državnih predstavnikov — slišali že mnogo in smo jim tudi zaupali, žal pa smo bili v našem zaupanju vedno brdsko razočarani. Zato tudi nove pozitivne izjave sicer pozdravljamo in se jih veselimo, pač pa pričakujemo, da jim bodo končno sledila tudi ustrezna dejanja, kajti po letih, polnih razočaranj, nam nihče ne more zameriti, če le v dejanjih gledamo edino merilo iskrene in dobre volje!

V Ženevi se spet poslavljajo

Na kosilu pri amerškem zunanjem ministru Herterju, ki se ga je udeležil tudi sovjetski zunanji minister Gromiko, sta se oba državnika na predlog Herterja sporazumela, da bi konferenco prihodnje sredo prekinili, ker se mora Herter udeležiti sestanka ameriških držav. Na predlog sta pristala tudi predstavnika Anglije in Francije in je precej gotovo, da se bo drugi polčas ženevske konference končal 5. avgusta. Sicer bodo zadnje dni pred razhodom še nadaljevali z razgovori in skušali doseči kakšen napredek v berlinskem vprašanju, vendar bo v glavnem šlo le za odločitve, kako naj formalno imenujejo sedanjí zaključek posvetovanj: ali naj bo to spet le začasna prekinitev, ali pa naj pomeni konec ženevske konference.

Verjetno se bodo tozadevno odločili za nekakšen kompromis, ker je v bistvu samo Amerika za ukinitev razgovorov, dočim je Gromiko izjavil, da je pripravljen nadaljevati konferenco tudi brez Herterja, v angleških krogih pa poudarjajo, da bi bilo v vsakem primeru treba čimprej sklicati sestanek na najvišji ravni. Za kompromisno rešitev govori tudi dejstvo, da se v Ženevi pojavljajo glasovi o možnosti obnovitve razgovorov o razorožitvi, ki so jih prekinili leta 1957. Taka pogajanja bi namreč lahko prispevala k premostitvi trenutnih težav pri obravnavanju nemškega in posebej berlinskega vprašanja, ker bi preprečila, da

škem tisku nadaljuje zločinska gonja proti dozdavnim slovenskim nakupom in je bil sočasno celo deželni glavar Wedenig prisiljen, da javno zavrne vse tozadevne laži, kar pa zakrknjene lažnivoce prav nič ne moti, marveč brezvestno nadaljuje svoje neodgovorno in kulturnega človeka nevredno početje.

Koroški Slovenci tudi v tej zvezi ponovno opozarjamo pristojne oblasti na nevarnost takega hujškanja na narodnostno mržnjo, kajti mi si ne lastimo ničesar tujega, marveč branimo le to, kar je naše, ko ravnamo po našem starem načelu: **T u j e g a n o č e m o — s v o j e g a n e d a m o !**

bi se stiki med vzhodom in zahodom popolnoma prekinili.

Bližnja bodočnost pa bo tudi pokazala, v koliko je bil uspešen obisk ameriškega podpredsednika Nixona v Sovjetski zvezi, kjer je imel vrsto razgovorov z najvišjimi sovjetskimi voditelji. Čeprav je prišlo pri teh izmenjavah misli včasih tudi do precej ostrih besed, je le pričakovati, da bo odstranjena ta ali druga meglica na obzorju vzhodno-zahodnih odnosov. Vsak tak uspeh pa bi nujno vplival tudi na poznejše medsebojne razgovore.

Kolonializem na zatožni klopi

Nedavna razprava v britanskem spodnjem domu (parlamentu) je ponovno spravila pred svetovno javnost sramotne metode, ki se jih britanski kolonialisti poslužujejo proti domačemu prebivalstvu kolonij. Po zaslugi poslancev laburistične stranke je prišel sploh kolonializem kot tak na zatožni klopi in je vladnim funkcionarjem praktično zmanjkalo argumentov, da bi se branili pred očitki, češ da so v kolonijah uvedli pravi policijski režim in da se predstavniki tega režima poslužujejo vseh oblik groznega nasilja.

Predmet zelo razgibane razprave so bili dogodki v Njasi in Keniji. V Njasi je kolonialistični režim po navodilu britanske vlade z utemeljitvijo, da domači nacionalisti pripravljajo pokol nad britanskimi priseljenici, proglasil izredno stanje. Uradna komisija pa je zdaj ugotovila, da so bile vesti o nameravanem pokolu izmišljene, pač pa je izredno stanje služilo kolonialistom, da so Njaso spremenili v izrazito policijsko deželo z vsemi neslavnimi metodami in da so nad domačim prebivalstvom izvajali hudo nasilje. V Keniji pa je prišlo pred nedavnim do vsega obsojanja vrednega dogodka v taborišču Hola, kjer so 11 pripornikov črncev tako dolgo mučili in pretepali, da

so umrli. Vlada je skušala dogodek najprej zamolčati in je objavila, da so se priporniki zastrupili z užito vodo, vendar je bilo zdaj jasno dokazano, da gre v resnici za umor, saj pobiti priporniki niti obsojeni niso bili.

Podoben oblik nasilja se poslužuje tudi Francija, kateri dela posebne skrbi petletna vojna v Alžiru. V Franciji zaprti pripadniki alžirskega osvobodilnega gibanja so ponovno stopili v gladovno stavko, da protestirajo proti nečloveškemu ravnanju stražnikov. V Alžiru pa so francoske čete začele novo ofenzivo proti osvobojenemu ozemlju v Kabiliji, kjer se baje nahaja tudi glavni štab osvobodilne vojske. Vendar doslej še niso zabeležili večjih uspehov in je predstavnik osvobodilne fronte izjavil, da bo tudi ta akcija Francozov obsojena na neuspeh.

Francija pa je zaradi alžirskega vprašanja tudi na političnem področju vedno bolj zaskrbljena, ker se bliža začetek letošnjega zasedanja Generalne skupščine OZN, kjer bo ena glavnih točk dnevnega reda ravno ta problem. Slaba vest francoske vlade prihaja do izraza zlasti v tem, da že išče zaveznike, ki bi jo branili pred obsodbo Združenih narodov.

Neodgovornim špekulacijam z mesom je treba napraviti konec

Prepoved izvoza klavne živine pomeni le delno rešitev

Dosedanji razvoj na trgu z mesom ni bil zadovoljiv. Konzumenti in proizvajalci mesa so se zgražali po eni strani nad naraščajočo draginjo teletine, pa tudi govedine in svinine, po drugi strani pa nad naraščajočimi dobički, ki jih na trgu z mesom delajo prekupčevalci, mesarji in izvozniki živine. Kaj so bili vzroki tega razvoja? se zato glasi vprašanje, ki ga vedno bolj pogosto postavlja najširša javnost.

Cene telet so v Evropi zelo visoke

Čeprav je uvoz telet oproščen vseh carinskih in drugih državno-upravnih omejitev, do uvoza telet, ki bi zadostili potrebam trga, ne pride. Cene telet so baje v svetovnem merilu tako visoke, da se uvozniki branijo vsakega nakupa v inozemstvu. Naraščajoče pomanjkanje klavnih telet v državi pa je posledica obveznega pregleda hlevov na jeliko in obveznega zakola vseh jetičnih goved, vsled česar v mnogih hlevih primanjkuje goveje živine. Da bi izpolnilo te vrzeli,

pušča kmetijstvo v zadnjih letih več telet za rejo, kakor jih je puščalo včasih. V nemali meri pa vpliva na pomanjkanje klavnih telet tudi gmočno pospeševanje s strani kmetijskega ministristva pri izvozu pitovnih goved, ki dosegajo na inozemskih tržiščih boljše ceno kakor na domačih.

Zaradi teh vzrokov vedno spet pride do pomanjkanja klavnih telet. S tem pa ni rešeno, da telet v državi neprestano manjka. Obdobjem pomanjkanja telet na trgu sledijo obdobja zadovoljive ponudbe. Tako je n. pr. v začetku maja prišlo ca 25 % manj telet na trg kakor lani, v drugi polovici maja pa ponudba ni zaostajala za lanskim. V obdobju pomanjkanja narasle cene teletine bi morale pozneje, ko je bilo dosti telet, spet pasti. To pa se ni zgodilo, podražitev teletine drži naprej. Pri enaki nakupni ceni telet kakor lani se je teletina letos od maja naprej podražila za 2 in 6, celo za 8 šil. pri kilogramu, kar je seveda nevzdržno in kar zahteva ustrezne tržnopolitične in — v pogledu na cene — odgovarjajoče odločne regulacijske ukrepe.

Izvoz klavnih goved je vzrok podražitvi govedine

Precejšnje razburjenje je povzročil tudi dosedanjí razvoj na trgu s klavno živino. Na domačem trgu, predvsem na Dunaju, klavne živine že nekaj tednov primanjkuje. Tako je bil v mesecu maju dovoz klavne živine na Dunaj za 700 glav nižji kakor v maju 1958. Glavni vzrok pomanjkanja klavne živine na domačem trgu je prekomeren izvoz živine in zavlačevanje njenega uvoza s strani veleagrarcev. Sploh se tu kaže, da merodajni agrarci v povezavi z izvozniki in prekupčevalci stremijo za tem, da bi izvozili čim več živine in da bi njen uvoz čim bolj omejili. V letu 1956 je Avstrija izvozila 23.196 klavnih in 27.653 drugih goved, v letu 1958 pa se je število izvoženih klavnih goved povečalo na 49.842 in število drugih goved na 39.878. Ta porast števila izvoženih goved, ki znaša blizu 39.000, vsekakor neugodno in celo škodljivo vpliva na razvoj na domačem tržišču z mesom. To je razumljivo tembolj, če upoštevamo, da bi z izvoženimi govedi dunajski trg z več kot poldrugim milijonom konzumentov lahko založili z mesom za polnih 7 mesecev.

Ozadje prizadevanja merodajnih krogov za čimvečji izvoz goveje živine in naraščajočih ovir, ki jih postavljajo potrebnemu uvozu nasproti, ni težko spoznati, če upoštevamo, da je na inozemskih tržiščih živina dražja kakor na domačem tržišču. Ker se cena klavne živine v državi še ni spremenila, je šlo tudi pri podraževanju gove-

dine le za večanje profitov prekupčevalcev in izvoznikov, ki jim je v njihovi brezobzirnosti malo mar, kako bodo krite domače potrebe po mesu in kako se bodo razvijale njegove cene, s tem pa na vseh zadnje tudi razmerje med cenami in zaslužkom delovnih ljudi sploh.

Uvoz klavnih prašičev narašča

V letu 1958 je v potrošnji mesa odpadlo na državljana okoli 50 kg mesa. Okoli 52 % te potrošnje je odpadlo na svinino, 36 % na govedino in nekaj čez 8 % na teletino. S tem je očitno, kako velikega pomena je za nemoteno preskrbo z mesom prav uravnan razvoj na trgu s prašiči.

Dočim sta bila na trgu s prašiči lani ponudba in povpraševanje precej izravnana in so cene nihale v skladu z dogovorom o cenah za klavne prašiče med 12,50 in 13,50 šil. za kg žive teže, je letos pričelo primanjkovati prašičev na trgu. Sedaj je treba tedensko uvoziti okoli 2000 piščancev, vsled česar cene na Dunaju naraščajo. Do pomanjkanja svinine na trgu verjetno ne bo prišlo, ker je v drugem polletju dogovorjen uvoz 70.000 piščancev iz Poljske, Bolgarije, Madžarske in Jugoslavije. Zelo dvomljivo pa je, če se bodo cene svinine držale na sedanji višini. Bolj verjetno je, da bo prišlo tudi tu kakor splošno pri mesu do podražitve.

V celoti gledano, je prišlo na trgu z mesom do neodgovornega in prizadevanjem za uravnavano razmerje med cenami in mezdami skrajno škodljivega manevra za — samo na videz — upravičeno navijanje cen mesa. Temu navijanju, ki je v škodo tako kmetovalcem kot producentom kakor tudi — in to predvsem — konzumentom, je treba napraviti na celi črti konec. To navijanje koristi edino peščici prekupčevalcev, izvoznikov in mesarjev ter njihovim botrujočim veleagrarcem, zastruplja pa ozračje razumevanja za potrebe kmečkih ljudi, ki slej ko prej od takih vijug v reševanju agrarnega vprašanja v državi nimajo nobene koristi.

Zato tudi prejšnji teden sklenjena prepoved izvoza klavne živine pomeni v danih razmerah le delno rešitev, kajti trenutno ni izglelov, da bi potrebe po klavni živini krili z uvozom, poleg tega pa je prišla prepoved vsaj mesec dni prepozno in zdaj s polovičnimi ukrepi ne bo mogoče v kratkem času doseči popolne rešitve perečega problema, ki ga je izzvalo neodgovorno iskanje profitov peščice ljudi na račun velikanske množice prebivalstva. Potrebni bodo vsekakor še drugačni ukrepi, taki, ki bodo vprašanje rešili v osnovi in v celoti!

Letošnji koroški velesejem kratko pred otvoritvijo

Že več tednov je na celovškem velesejemskem prostoru zelo živahno in iz dneva v dan se ta živahnost še stopnjuje, saj je le še pičlo teden dni do otvoritve letošnjega koroškega velesejma, ki je hkrati avstrijski lesni sejem in zato ena izmed centralnih gospodarskih prireditvev Avstrije.

Na posebni tiskovni konferenci zadnjo soboto je vodstvo velesejma omogočilo domačim in tujim novinarjem vpogled v priprave na velesejemskem prostoru. Povedano je bilo, da bo letos razstavljalo okoli 1000 razstavljalcev, od katerih jih bo 110 iz inozemstva, in sicer iz Jugoslavije (55), Nemčije (38), Italije (8), Švice (5), Belgije (2), Nizozemske (1) in Švedske (1). Ostali razstavljalci prihajajo iz posameznih avstrijskih dežel, med katerimi je razumljivo na prvem mestu Koroška s 306 razstavljalci.

Poleg običajnih razstav iz vseh panog gospodarstva bo glavni značaj koroškega velesejma tudi tokrat v lesnem gospodarstvu, ki mu bo posvečena posebna in zelo obširna razstava „Od gozda do potrošnika“. Na površini 15.000 kvadratnih metrov bo prikazana celotna razvojna pot lesa od pogozdovanja, nege gozda, sekanja, spravljavanja, gradnje gozdnih poti, lesnih žičnic, transportnih sredstev za spravljavanje lesa in gozdarskega orodja pa do lesne industrije ter industrije papirja. V to razstavo bodo več ali manj vključene tudi žagarska industrija, kmetijska zbornica s posebnim poudarkom na kmečki gozd, industrija emba-

laže in industrija pohištva; sploh bo nakažan pomen lesa na vseh področjih življenja, hkrati pa bo razstava tudi propagandno sredstvo za avstrijski les, saj je Avstrija edina država v srednji Evropi, ki razpolaga s presežki lesa. Zato bodo ravno to razstavo v prihodnjih letih še izpopolnjevali, da bo polagoma postala lesni sejem mednarodnega slovesa.

Koroški inštitut za pospeševanje gospodarstva pripravlja posebno razstavo „Obrtništvo in kultura“, s katero bo demonstrirana pomembna vloga, ki jo obrtništvo igra tudi v dobi masovne produkcije. Zastopane pa bodo tudi vse druge panoge industrije, obrli in gospodarstva, tako da bo koroški velesejem tudi letos slika zmogljivosti in napredka.

Mnogo zanimanja bo na letošnjem velesejmu vzbujala tudi nova velesejmska in mestna hala, ki bo dograjena v surovem stanju in bo že nudila prostora številnim razstavljalcem. Njena dolžina znaša 88,6 m in njena širina 47,5 m in bo po dograditvi služila tudi za razne druge prireditve; zlasti pa bo razveseljivala ljubitelje športa na ledu, saj bo opremljena tudi z umetnim drsališčem, katerega pomanjkanje je bilo doslej v Celovcu zelo občutno.

V četrtek bo minister za trgovino dr. Bock slovesno odprl letošnji koroški velesejem in za deset dni bo postal Celovec še posebno privlačen za mnoge tisoče obiskovalcev od blizu in daleč.

PO ŠIRNEM SVETU

Dunaj. — Jugoslovanski veleposlanik v Avstriji Jože Zemljak je prejšnji teden obiskal novega zunanjega ministra dr. Kreiskyja. Razgovarjala sta se o odnosih med obema državama.

Zagreb. — Ta ponedeljek so na Hrvaškem praznovali dan vstaje hrvatskega ljudstva in se spominjali dneva, ko je pred 18 leti odjeknil na Hrvaškem prvi partizanski strel, s katerim je hrvatsko ljudstvo začelo oboroženo borbo proti okupatorjem. Dan vstaje so slovesno obhajali po vsej Hrvaški. Istega dne je dan vstaje praznovalo tudi ljudstvo Bosne in Hercegovine.

Washington. — Od predsednika Eisenhowerja predlagani znesek za pomoč tujini v višini 3.909,4 milijona dolarjev je bil končno znižan za 353,2 milijona dolarjev, tako da bo imela Amerika v novem gospodarskem letu za pomoč tujini na razpolago 3.556,2 milijona dolarjev. Na drugi strani pa je bilo zadnje gospodarsko leto v Ameriki zaključeno z doslej najvišjim deficitom v mirnem času, saj znaša skoraj 13 milijard dolarjev.

Kairo. — Mejo med Sirijo in Jordanijo, ki je bila zaprta več tednov, so zdaj spet odprli in 23. avgusta bodo ponovno vzpostavili tudi diplomatske odnose med Jordanijo in Združeno arabsko republiko, ki so bili prekinjeni po revoluciji v Iraku.

Caracas. — Venezuelski parlament je predlagal vladi vzpostavitev diplomatskih in trgovinskih odnosov s Sovjetsko zvezo in LR Kitajsko. Zlasti vzpostavitev odnosov z LR Kitajsko bi pomenila bistven korak naprej, kajti na Zahodu je še vedno mnogo takih starokopitnežev, ki bi hoteli kolo zgodovine zavrteti nazaj s tem, da odrekaajo uradno priznanje državi, ki je po številu prebivalstva največja na svetu.

Ohrid. — Izvršni odbor Zveze vojaških vojnih invalidov Jugoslavije je na sestanku v Ohridu ostro obsodil tudi sovražno delovanje, ki je prišlo do izražanja na zboru podonavskih Švabov v Salzburgu. V posebni resoluciji jugoslovanski vojaški vojni invalidi opozorjajo vse borbe proti fašizmu in ljudi, ki se danes zavzemajo za mir, na nevarnost takšnih manifestacij, organiziranih s ciljem, da se oživijo liste težnje, ki so privedle do nacizma in do druge svetovne vojne.

Mainz. — Zahodnonemške oblasti so aretirale vodjo deželnega kriminalnega urada Georga Heuserja, ki ga dolžijo, da je kriv na množičnih ustrelitvah v sovjetskem mestu Minsku. Ta primer spet jasno kaže, kako visoka mesta v Zahodni Nemčiji še vedno zavzemajo vojni zločinci, ki so v času nacističnega pohoda zakrivali strahotne zločine po raznih državah Evrope. Zato pa se tudi ni čuditi, da je tako v Zahodni Nemčiji kakor pri nas v Avstriji še vedno močno zakoreninjena nacistična miselnost.

Graz. — Škodo, ki jo je zadnje neurje povzročilo na Štajerskem, cenijo na okoli 35 milijonov šilingov. Štajerska deželna vlada je v ta namen nakazala 5 milijonov šilingov kot prvo pomoč.

Havana. — 700.000 ljudi se je zbralo na velikem zborovanju v prestolnici Kube, kjer je novi predsednik republike Dorticos sporočil, da bo vodja kubanske revolucije Fidel Castro obdržal mesto ministrskega predsednika. Zbrane množice so to sporočilo sprejele z velikim navdušenjem, ki je trajalo tudi med štiriurnim govorom Castra, kateri je govoril ob šešti obletnici ustanovitve revolucijskega gibanja.

Bonn. — Socialdemokratski podpredsednik zahodnonemškega Bundestaga prof. Carlo Schmidt se je v izjavi novinarjem zavzel za vzpostavitev diplomatskih odnosov Zahodne Nemčije s Poljsko in Češkoslovaško.

London. — V britanski spodnji zbornici je prišlo do ostrega spopada med konservativci in laburisti, ko je bilo sporočeno, da Zahodna Nemčija po angleškem naročilu proizvaja atomske rakete tipa „Hawk“. Laburisti so vladi očitali, da si Zahodna Nemčija iz tega naročila prej ali slej lahko pridobi tudi pravico, da atomsko orožje proizvaja zase.

Mnenje drugih:

Nevarne perspektive

Letos julija se je neko mesto povojne Avstrije — Salzburg — znašlo za pet dni v časih, ko je bila ta država v Hitlerjevem rajhu, priključena z „anšlusom“ na blazni in divjaški pohod na svet.

Esesovci in princevgenovci so ponovno korakali po salzburških ulicah. Javno so nosili odlikovanja s kljukastim križem in javno je bilo slišati govore, ki so bili polni sovraštva do jugoslovanskih narodov in Jugoslavije. Risali so se nekakšni novi zemljevidi tega dela sveta. Pojavile so se zahteve po ustanovitvi „samostojne države Vojvodine“ in vprežena je bila celo OZN, ki naj bi omogočila folkedojčerm, kulturbundovcem in nacističnim vojakom, policajem in žandarjem vrnitev na naša tla, od koder so zaradi slabe vesti in številnih zločinov bežali s hitlerjevskimi četami ob koncu pretekle svetovne vojne. Praznovali so „dan podonavskih Švabov“, folkedojčerm iz Jugoslavije.

Zgodovina je že marsikaj zapisala in v svetu želijo praznovati najrazličnejše „dneve“ in jih povezovati z nečim iz takšne ali drugačne preteklosti.

V Avstriji, v Salzburgu, so si po neki ne- navadni logiki, okusu in pravici hkrati izbrali zelo bedno poglavje zgodovine za praznik: Hitlerjevo poglavje in poglavje njegovih zločinov, ki je dejansko mnogo veljalo samo Avstriji ter je bilo morda najmračnejše v njeni in svetovni zgodovini.

Težko bi mogli verjeti, da bi mogla biti to stvar samo Avstrije, četudi bi bile salzburške nacistične parade in občudovanje nacizma — postavimo — nekakšna zasebna dejanja v katerikoli državi, ki upošteva nekakšne norme v mednarodnih odnosih in vedenju, posebej pa v državi, kakršna bi morala biti po nesrečnem razdobju od „anšlusa“ do konca vojne, in po osnovi, kakršno je postavila državna pogodba.

Poskus rehabilitacije nacističnih zločinov, histerično poudarjanje revanšizma, zahteve po spremembi naših meja, grobo žaljenje Jugoslavije, napadi na našo vlado in naše narodnoosvobodilne borbe, hkrati z razvijanjem teorije, da je bila to „ilegalna dejavnost“ — so pravzaprav še težje stvari v luči okoliščin, v katerih se je vse to odigravalo.

Zborovanje podonavskih Švabov je pozdravil — in to v imenu kanclerja Raaba — osebno predsednik pokrajinske vlade Josef Klaus. Folkedojčermi so mu po sestanku izrekli polno priznanje v sporočilu za tisk, v katerem je med drugim rečeno, da je on „odvil ostrino določenim dvomom, ki so se tu in tam pojavljali“ po protestih iz naše države. Na zborovanju je govoril tudi poslanec katoliške ljudske stranke, katere glasilo so na vsej fronti napadla naša država. Te revanšistične proslave sta se aktivno udeležila tudi neki zahodnonemški poslanec in posebni odposlanec zahodnonemškega ministra za begunce.

Vse, kar je bilo v Salzburgu storjenega in povedanega to pot in pred kratkim — ko so praznovali „dan sudetskih Nemcev“ — je bilo pod odkritim pokroviteljstvom vlad na Dunaju in v Bonnu. Odtod tudi izvira glavno vprašanje: pod kakšnimi perspektivami se razvija politični položaj v Avstriji, pod kakšnimi v Zahodni Nemčiji in pod kakšnimi perspektivami se v skrajnem merilu razvija politični položaj okrog njiju.

„Delo“, 24. 7. 1959, Ljubljana

Tedni slavnostnih iger in festivalov

Uspeh celovškega ljudskega zbora
v Angliji

Celovski ljudski zbor se je s 60 člani udeležil mednarodnega pevskega in plesnega tekmovanja v Angliji, kjer je kljub veliki konkurenci dosegel lepe uspehe. Med 38 zbori iz več kot 20 držav je celovski zbor v tekmovanju z narodnimi pesmimi dosegel 4. mesto, v nastopu z narodnimi plesi pa mu je bilo dodeljeno 6. mesto med 28 skupinami. Zanimanje za prireditve je bilo zelo veliko, saj se jih je dnevno udeležilo okoli 40.000 ljudi.

Najstarejši narod Evrope

To so Baski, ostanek prebivalcev današnje Španije. Živijo na obeh straneh zahodnih Pirenejev — večina na Španskem, 120.000 pa v Franciji. Vseh Baskov je nekaj nad 700 tisoč. Domnevno so potomci Iberijcev. Iberijci so bili narod, ki se je najbrž že dva do tri tisoč let pred našim štetjem naselil po Sredozemski kotlini. Feničani so poznali Iberijce že 1900 let pred našim štetjem. Z veliko gotovostjo domnevajo zgodovinarji, da so prišli Iberijci v Evropo že pred velikimi egiptovskimi dinastijami v tretjem tisočletju pred našim štetjem. Prišli naj bi bili iz Hindustana, ki je bil njihova pradedovina.

Jezik Iberijcev — kot tudi jeziki Baskov — sta zelo podobna jeziku prvih bramanov v južnem Hindustanu. Sorodna sta tudi sanskrtu, „omikanemu jeziku indijske književnosti“ v 3. stoletju pred našim štetjem. V pradedovnih časih sosedij Arijev v Srednji Aziji, so Iberijci prej kot oni odrinili proti zahodu in se naselili v Evropi, kjer njihovi potomci živijo še danes. Jeziki vseh narodov v Zahodni Evropi spadajo v indogermanske skupine, govorica Baskov je edina izjema.

Festival jugoslovanskega filma v Pulju

Letos že šestič prirejajo v Pulju največjo filmsko prireditev Jugoslavije — jugoslovanski filmski festival, na katerem nastopajo vsa filmska podjetja države z najboljšimi produkcijami zadnjega leta.

Na letošnjem filmskem festivalu, ki je bil slovesno odprt zadnjo soboto zvečer, prikazujejo 15 domačih igranih filmov, 4 filme, ki so bili snemani v koprodukciji z inozemskimi filmskimi podjetji, in 25 kratkometražnih filmov.

Festivala so se udeležili tudi številni tuji novinarji in predstavniki filmskega sveta.

V sosedni Jugoslaviji so se hkrati s VII. Ljubljanskim festivalom začele tudi

poletne igre v Dubrovniku

ki letos obhajajo svoj desetletni jubilej. Trajale bodo do konca avgusta in predvideva celotni spored uprizoritev 88 dramskih, glasbenih in folklornih predstav, na katerih je oziroma bo sodelovalo okoli 1500 nastopajočih iz Jugoslavije in drugih držav. Značilnost dubrovniških iger je nedvomno v tem, da predstavlja nekako revijo jugoslovanske sodobne umetniške tvornosti in nastopajo na 17 naravnih prizoriščih najboljši ansambli iz vse države.

Poletne igre v Dubrovniku so največji festival v Evropi in je spored iz leta v leto bolj pester in bolj obsežen. Da omenimo le glavne točke letošnjega programa: Shakespeareov „Hamlet“, Goethejeva „Ifigenija na Tavridi“, Držičevi „Tirena“, „Hecuba“ in „Skopuh“, Krležev „Pan“, Šulekov „Korolan“, Verdijev „Trubadur“, Brittenova „Lukrecija“, Prokofjeva „Poroka v samostanu“, Honnegerjev „Kralj David“, Rossinijeva „Stabat mater“, Ionescovi „Stoli“, Javorško-

vo „Veselje do življenja“, Faulknerjev „Requiem za vlačugo“, Sartrova drama „Za zaprtimi vrati“ in mnogi koncertni ter baletni nastopi in druge prireditve. V okviru festivala je bila odprta tudi razstava srednjeveških fresk Jugoslavije.

Po prvem jugoslovanskem festivalu amaterskih zborov v Nišu, na katerem je sodelovalo 13 najboljših jugoslovanskih zborov, in poleg festivala amaterskih gledališč v Hvaru z udeležbo najboljših ansamblov iz vseh republik so bile odprte letošnje

poletne igre v Splitu

ki bodo trajale do 15. avgusta. Tudi splitske poletne igre, ki jih letos prirejajo šestič, so priznana atrakcija v glavni tujsko-prometni sezoni. Glavna značilnost teh prireditev je vsakoletna uprizoritev Verdijeve „Aide“, poleg katere so letos na sporedu še Gluckov „Orfej“, Puccinijev „Turandot“ in „Tosca“, Bellinijeva „Norma“, Verdijev „Rigoletto“, Gounodov „Faust“, Gočovčev „Ero z onega sveta“, Halzejeva „Abel in Mara“, Sofoklejeva „Antigona“, Bombardeljev balet „Tujec“ in druge komade.

Knjižni ilustratorji — soustvarjalci knjig

Knjižne ilustracije niso le del knjižne opreme, ampak so važno dopolnilo teksta, ker dobra ilustracija izrazi vse tisto, kar ne more gola beseda. Zato je knjižni ilustrator polnoveljavni ustvarjatelj in soavtor knjige in ni malo primerov, ko je kaka knjiga bolj znana po ilustracijah kot po besedilu. Slovenska knjiga uživa lep sloves zaradi knjižne opreme in v zadnjem času zelo narašča prizadevnost za lepo opremljeno knjigo.

Knjižne ilustracije so se pojavile že v 2. stoletju pred našim štetjem v papirusovih zvitihi pri starih Egipčanih, v srednjeveških kodeksih pa so znane kot inicijalke in iluminacije. Tudi tiskane knjige, zlasti inkunabule, so prevzele vse značilnosti kodeksov in tako tudi inicijalke in iluminacije, ki so v prvih tiskih dopolnjene še z roko. V 16. stoletju pa že krase knjige lesorezi, celo barvni so že med njimi, in pa bakrorezi.

Najboljši slikarji vseh obdobij so se bavili tudi z ilustriranjem knjig in prav je, da

Italijanska knjiga o Prešernu

V Torinu je izšla knjiga prof. Bartolomea Calcia z naslovom „Italijanski in latinski viri Prešerna“. Agencija Italmondo pravi v svojem poročilu o knjigi, da je bil France Prešeren eden največjih pesnikov Južnih Slovanov in hkrati tudi največji pesnik, ki se je v ljubezni do svoje domovine duhovno naslonil na druge narode, ki je bil podložnik Avstrije in se boril proti nazadnjaškim sklepom dunajskega kongresa.

jih omenimo vsaj nekaj najbolj znanih. V 16. in 17. stoletju: Baldung, Beham, Burgk-mair, Cranach, Dürer, Holbein, Weiditz, Cornelisz, van Dyck, R. de Mooghe, Lukas van Leyden, Bosse, Callot, Coussin, Goujon, B. Salomon, G. Tory, Bonasone, Carracci in G. Franco, v 18. stoletju: Boucher, Fragonard, Greuze, Oudry, Saint-Aubin, Chodowiecki, Piazzetta, itd. Za 19. stoletje pa popolnoma zadostuje, če omenimo le znamenitega ilustratorja Don Kihota, Divine Comedie, Biblije, znamenitega Francoza Doréja.

Tudi pri Slovencih ima ilustratorstvo zelo stare korenine, saj so srednjeveške kodekse iz Stične, Kostanjevice, Bistre, itd. ilustrirali domačini, le žal, da za njih imena ne vemo. Zelo znameniti ilustratorski krožek je bil Valvasorjev na Bogenšperku, ki je ilustriral Valvasorjeve knjige. Tu naj omenimo poleg Trosta, Vitezovića le Novomeščana Kocha, ki se je proslavil predvsem z ilustracijami Theatrum mortis humanae. Prva pomembna slovenska ilustrirana knjiga pa je nedvomno Dalmatinova Biblija. In odslej naprej so izhajale tudi ilustrirane knjige, zlasti pa od začetka 20. stoletja dalje, zelo intenzivno pa z izdajami knjig Mladinske knjige v Ljubljani.

Pomembni slovenski slikarji, ki so se bavili tudi z ilustracijami v najnovejšem času, so poleg Božidarja Jakca, ki je pred kratkim obhajal svojo 60-letnico, še Birolla, Debenjak, Justin, Kralj T., Maleš, Mihelič, Perko, Pirnat, Smrekar, Stiplovesek, Vavpotič.

125

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

Razvoj po 10. obletnici Pariškega sporazuma

5. februarja 1958: Predsednik SVP dr. Silvij Magnago izjavi v bozenskem občinskem svetu: „Brez posebnih zakonov ni učinkovite manjšinske zaščite. Preveč ozko sožilje bi dovedlo do asimilacije šibkejših skupin!“

12. februarja 1958: Večina v bozenskem občinskem svetu na osnovi izredno stvarnega in kritičnega referata prof. Ragni-ja (PSI) izglasuje resolucijo socialistov proti nacionalističnemu ekstremizmu SVP in italijanskega MSI. Predsednik SVP dr. Silvij Magnago obžaluje, da takšnih odkritih besed doslej ni bilo slišati iz vrst, ki so SVP svetovnonazorno bližje kot socialisti. „Gospodarsko blaginjo in bližje kot socialisti. „Gospodarsko blaginjo samo še dolgo ne zadošča, da bi se o človeku in o kakem narodu moglo trditi, da mu gre dobro! Meja na Brennerju bi bila vsekakor varnejša, če bi nam dali Italijani naše pravice!“

13. februarja 1958: Centralno glasilo socialdemokratov „La Giustizia“ objavi članek uglednega politika PSDI Luigi-ja Preti-ja pod naslovom „Več razsodnosti v Visokem Poadižju“. Članek sviri nacionaliste obeh taborov. Ločeno avtonomijo bozenske pokrajine odklanja.

20. februarja 1958: V mnogih krajih Juž-

ni Tirolci razobesijo prepovedane tirolske zastave kot ilegalno demonstracijo ob obletnici smrti Andreja Hoferja. V vasi Passer pride do izgrediv proti varnostnim organom.

22. februarja 1958: Peli zvezni občni zbor „Bergiselbunda“ v Innsbrucku zahteva od avstrijske vlade trdnost pri pogajanjih z Italijo ter poročila o velikem obsegu svojega delovanja.

23. februarja 1958: Pričetek avstrijsko-italijanskih razgovorov o Južni Tirolski na Dunaju.

25. februarja 1958: Vladni komisar za Avtonomno področje sporoči, da je centralna vlada zavnila pokrajinski zakon bozenske pokrajine o ustanovitvi nemških, ladinskih in italijanskih kulturnih svetov.

28. februarja 1958: SVP se ne udeleži proslave desete obletnice obstoja Avtonomnega področja „Trentino — Tirolsko Poadižje“.

4. marca 1958: Ob pričetku proračunske debate poda predsednik Regionalnega odbora dr. Tullio Odorizzi široko politično izjavo k vprašanju Južne Tirolske.

5. marca 1958: Ravnatelj italijanskega učiteljskega prof. Ragni (PSI) nadaljuje svo-

ja kritična izvajanja v bozenskem občinskem svetu. V nadaljnji debati svetnik Ardizzone (MSI) ostro napada južnotirolske Nemce zaradi njihove sovražne rasistične propagande proti Italiji in vsemu italijanskemu.

6. marca 1958: Poslanca SVP ing. Hans Dietl in dr. Nicolussi v Regionalnem svetu ostro zavrne izvajanja predsednika dr. Tullia Odorizzija. Tretjina prebivalstva pokrajine Bozen je umetna, prisiljena in poslabša socialne izgled domačinov. „Država ne more od manjšine zahtevati zaupanja vnaprej. Razumevanje in zaupanje mora priti najprej s strani močnejšega, države.“ V nadaljevanju debate SVP izvajanja dr. Tullia Odorizzija strastno odklonil. Italijanske opozicionalne stranke označijo tako DC kot tudi SVP za krivca razvoja in sedanjega nezadovoljstva obeh narodnostnih skupin.

11. marca 1958: Generalni sekretar Avstrijske lige za Združene narode napove spomenico k južnotirolskemu vprašanju. — Poslanec SVP, regionalni asesor dr. Alfons Benedikter izjavi v proračunski debati, da Pariški sporazum ni izpolnjen, kritizira priseljevanje in socialno izpodirjanje ter postavi kot minimalno zahtevo izpolnitev 13 točk na vseh področjih javnega življenja manjšine. Socialist Arbanasich in socialdemokrat prof. Malignoni stvarno zavzameta stališče k vprašanju manjšine, kri-

tizirata pa nacionalistične nazadnjake in ekstremiste v obeh narodnostnih taborih.

12. marca 1958: Rmski parlament odobri dva zakonska predloga senatorja SVP dr. Raffaeinera v korist invalidom in nekdanjim pripadnikom nemške vojske v Južni Tirolski, kar zadene 14.000 ljudi.

12. marca 1958: V nadaljevanju debate v Regionalnem svetu izjavi predsednik SVP dr. Silvij Magnago: „Samoumevno je, da imajo Južni Tirolci kot državljani iste pravice kakor državljani italijanskega jezika. Nam pa pripadajo še nadaljnje pravice, ker smo manjšina, v smislu člena 6 ustave države!“

Poslanec Nemcem naklonjene „Trentinske tirolske ljudske stranke“ dr. Enrico Pruner v celoti podkrepi stališče SVP in jo poziva k nepopustljivosti, Italijane pa poziva, naj ob spominu na lasne nacionalne zahteve v Stari Avstriji priznajo nemški manjšini samostojno avtonomijo. — Prof. Malignoni (PSDI) ponovno predlaga uvedbo splošne dvojezičnosti v šoli in vsej javni upravi. — Poslanec PCI dr. Scotoni obsoja nacionalizem DC in SVP ter stvarno nakaže pot do mirnega sožitja, ki je v danih pogojih nujnost. — Poslanec PLI Gardella ostro napada rasistični šovinizem južnotirolskih Nemcev in zahteva poseg centralne vlade v nadaljnji razvoj.

(Se nadaljuje)

Čas žetve

Na splošno lahko opazujemo, da so ljudje v naših vaseh in naseljih zelo marljivi in delavni. Izkoristiti dan in čas, se glasi njihovo pravilo. Čas žetve je. Kleno zrnje ozimnih posevkov, vsejano v plodno zemljo, je dozorelo in rodilo svoj sad. Pridelek obeta, da bo letos primeroma zadovoljiv. Priroda nudi mnogo, edino smotno in marljivo delo zahteva za uspehe.

Primerno gnojenje, kleno semensko žito in skrbna obdelava polja so garant za dobro letino. Vse je produkt dela in razumne-ga gospodarstva po izkušnjah kmetijske vede in znanstva. Zato lahko postavimo že vnaprej, da je nujno za kmeta in njegove sodelavce, da so strokovno izobraženi, če hočejo tekmovati in korakati z razvojem časa. Ne velja več pravilo, da ima najneumnejši kmet najdebelejši krompir, ampak izobraženi in napredni ga bo več pridelali. Še pa velja, kakor je pred več kot sto leti dejal pesnik Vodnik: Glej, stvarnica vse ti ponudi, le jemaj od nje ne zamudi... z vztrajnim marljivim delom! Mana v pušči-vi je baje padala rano zjutraj in kdor je bil lenuh, je ni bil deležen, zamudil jo je.

Velika večina kmečkih družin od najmlajšega do najstarejšega je neutrudno na delu ter se peha od zore do mraka in spravlja pridelke, za katere je že prej vložila mnogo dela. Način dela se je na kmetih seve bistveno spremenil. Melodija kos in srpov je precej utihnula. Nadomestil jo je kosilni stroj in morda je s tem utonil v preteklost tudi kos romantike, klepanja kos v večernih urah, vriskanja koscev v jutranji zori in lik skrivljenih hrbtov žanjic, ki so v neznosni vročini tekmovali, katere bo povezala več snopov. Rž je požeta, na vrsti je pšenica, sledil ji bo oves in nato pride delo s številnimi jesenskimi kmetijskimi deli, ki jih je treba opraviti pred prihodom zime. V naših krajih sejejo še mnogo ajde z žametnimi brstiči za dobro čebelno pašo in skledo zabeljenih tečnih žgancev.

Stroji in vsa tehnizacija je nedvomno v veliko korist kmetijskega gospodarstva. Zaradi pomanjkanja delovnih moči na kmetih bi brez teh pripomočkov ne mogli več pravilno in v redu opraviti vseh del, ki jih zahteva čas in po naravi pogojen vršni red. Mnogi kmetijski obrati, posebno v hribovitih krajih, niso tako srečni, da bi si mogli nabaviti potrebne stroje ter se z njimi okoristiti. Tudi tukaj bo potrebna medsebojna pomoč v obliki zadružništva, ker več sosedov si lažje pomaga in tudi stroje racionalneje izkoristijo.

Ni še daleč čas, ko so na kmetih tedne in tedne požirali prah na skednjih, ko so otepali snope in potem vihteli betce cepcev ter mlatili takorekoč prazno slamo. Namesto cepcev stori to delo danes mlatilnica, ki ga opravi v nekaj urah.

Vse to je napredek v kmetijstvu, kar pomeni tudi lepše življenje na deželi. Novi čas in nova vas zahtevata od kmečkega človeka zares več znanja, strokovnega in splošnega. Strokovno znanje ga usposablja za dobrega vodjo kmečkega obrata, splošno pa ga uvršča na raven izobražen-cev, kar vzbuja zavest enakovrednosti v človeški družbi. Vedno manjša mora biti razlika med nekdanjo množico v duševni revščini tavajočih delovnih ljudi in med kasto izobražencev, ko predvsem na kmetih niso imeli smisla, niti časa in razumevanja za šolanje. Danes bodo uvidevni starši poslali svojega naslednika v kmetijsko šolo in sicer našim razmeram najbolj ustrezajo-čo kmetijsko šolo v Podravljah.

Zaporedoma je žela smrt

Pliberk. — Pred nedavnim je umrl Hans Raspočnik, kmet v Pliberku. Po vojni je bil nekaj časa pliberški župan in krajevni kmečki vodja. — V petek sta umrli dve v vsej okolici znani ženski, namreč Terezija Prek in Brigita Niemetz. Prek je bila v prejšnjih letih s svojo sestro spoštovana trgovka s specerijskim blagom, Niemetz pa je bila posestnica Oplazove realitete. — V nedeljo pa je umrla Amalija Herbst, vdova po bivšem pliberškem lekarnarju ter mati sedanjega lekarnarja dr. Ludwiga Herbst in zdravnika dr. Walterja Herbst.

Pesem in ples mladine za mednarodno zблиževanje in prijateljstvo

Proti vsakemu pričakovanju številno so v sredo zvečer Celovčani in tudi mnogi iz podeželja napolnili slavnostno dvorano Delavske zbornice. Sprejeli in pozdravili so 73 člansko skupino mladih ruskih ljudskih umetnikov in prisostvovali nad vse pestre-mu in živahnemu sporedu prijetnih gostov iz daljnega Voroneša.

Izredno številno udeležbo celovške publi-ke je treba naglasiti tembolj, ker so si v zadnjih dneh dovolili ljudje in krogi, ki si lastijo, da imajo v zakupu geslo o svo-bodi človeka, skrajno nekulturno predz-nost, ko so pozvali in takorekoč prepove-dali udeležbo mladini in prebivalstvu na izrecno kulturni prireditvi. V nekem aklicu je bilo celo povedano, da se s svojo ude-ležbo na prireditvi vsak sam izloči iz svo-bodne demokratične skupnosti. Čudno poj-movanje o demokraciji in toliko naglašeni svobodi človeka! Tudi na večer prireditve so nameravali neki mladinci iz vrst kato-liške mladine izzivati in motiti prireditel-je. Toda ob takšni veliki udeležbi so se očit-no zbal v svojem smešnem junaštvu in so se raje osramočeni odstranili, ne da bi po-segli v boj za „katoliško kulturo in svo-bodo“.

Pestra živobarvna folklorna skupina se je predstavila občinstvu, ki jo je pozdra-vilo z viharim aplavzom. Za sovjetske go-

ste je spregovoril Ivan Udobov in dejal, da prinaša skupina koroški mladini in koroškemu prebivalstvu pozdrave s pesmijo in plesom. Pesem je spremljevalka človeka v življenju in pri delu ter ogromno dopri-naša za boljše sporazumevanje med nara-di in koristi utrditvi miru v svetu.

Iz zgoščenega bogatega sporeda ni lah-ko povzeti, kaj je najbolj ugajalo, kajti ob-činstvo je sprejemalo točko za točko s pre-kipevajočim navdušenjem, ki se je stopnje-valo vse do konca. V pesmi in plesu so simpatični umetniki na vrhunski ravni ljud-ske umetnosti nanizali lik svoje zemlje, v zabavni in resni pesmi ljudske običaje, za-peli so pesem o Volgi in lepoti domače na-rave ter tako pokazali krasoto svoje „ro-dine“, ki jo ljubijo in so ji predani z vsem srcem. Gibčnost plesnega ritma je za naše pojme nedosegljiva in je vzbujala pritrje-vanje, široka melodija globoke slovanske pesmi je prevzela publiko, do vznichenja pa so navdušili solospeli izvežbanih in polnih glasov. Višino godalne sposobnosti so pred-vajali harmonikaši in igralci drugih instru-mentov, med katerimi ni manjkalo značilne ruske balalajke.

Prireditev je bila pesem in ples mladine ter prijateljstva in občinstvo je redkokdaj deležno tako izrednega kulturnega užitka, kot ga je nudil ta večer.

Vnašanje nemščine v cerkev

Sejmi so vaške in krajevne ljudske slavnosti. Ljudje se v poletnih nedeljah zbira-jo enkrat v tej, drugič spet v drugi vasi. Po stari navadi prisostvujejo cerkvenim opra-vilom, potem pa se na prostem ali v vaški gostilni poveselejo in razvedrijo. Godba boljše ali manjše kvalitete zaigra in pari se vrtijo ter potijo v vselem plesu. V po-letnih nedeljah so takšni dnevi v prijetno spremembo in truda in skrbi polnem vsak-danem življenju in kdo bi ljudem ne privoščil sproščenega razvedrila, v katerem se izživlja staro in mlado.

Ostre opazke in besede nezadovoljstva pa je slišati od ljudi, ki so se udeležili le-tošnjih sejmov v Št. Jurju in Dobu. Odkar pomnijo, so bile cerkvene prireditve pristno slovanske in nihče se nad tem ni spotikaval. Kar še nikdar ni bilo, se je uvedlo letos v podružnih cerkvah Št. Jurju in Dobu in mor-da še kje drugje. Minule generacije in tudi današnja generacija ne pomni, da bi bile pridige v izrazito slovenskih vaseh tudi v nemščini. V Št. Jurju so se čudili, da je sle-dila pridiga tudi v nemščini in prav tako v Dobu.

Čemu in komu se v teh izrazito slovensko govorečih krajih pridiga nemško?, tako so se spraševali ljudje. Kdo je to odredil in spet za korak izpodrinil pristni, stoletja ve-ljavni slovenski običaj iz teh cerkev? Mor-da zaradi nekaj uradniških družin, ki ne razumejo našega domačega jezika, pa jih

kljub temu pošiljajo v naše kraje. Vendar je upravičena naša zahteva, da bi morali uradniki na našem ozemlju obvladati tudi jezik slovenskih koroških deželanov.

Predrzen roparski napad v Beljaku

Sedeminštir-desetletna ženska je imela pretekli petek zvečer v Beljaku neprijeten doživljaj. Pozno zvečer se je vračala skozi Goethestrasse proti stanovanju. V temi sta jo na slabo razsvetljeni cesti zasledovala z mopedom dva fanta, ki sta se nekajkrat peljala tik mimo nje. Ženska je slutila, da imata slabe namene, toda potem sta ji zginita izpred oči. Naenkrat pa, bilo je na samotnem in najbolj temnem kraju, je pri-frčal iz grmovja kos lesa, ki je ženo zadel, da je padla na tla. Takoj se je spet spravi-la pokonci, stekla po cesti in kričala na pomoč. Fanta pa sta tekla za njo in videla je, da sta ista, ki sta jo prej nadlegovala z mopedom. Na srečo je v istem trenutku prispelo po cesti nekaj pasantov, ki so oba fanta prijeli in tako dolgo zadrževali, da je prišla policija in ju aretirala.

Nepridiprava sta priznala, da sta hotela izmakniti samotni potnici torbo, v kateri sta slutila denar. Res je imela imenovana žen-ska pri sebi vse svoje prihranke, okoli 400 šilingov. Mlada zločinka so izročili okraj-nemu sodišču.

Zločin pod Svinško planino

prava, kako naj se po človeško ravna z onemoglim sovražnikom, ki je komaj še pri življenju.

Očividno pa partizanov, borcev za iz-trebljenje okupatorja in hkrati borcev za zopetno vzpostavitev neodvisne demokra-tične Avstrije, niso smatrali za polnovred-ne vojaške, kajti na orožniški postaji v Svin-cu so se naslajali ob izčrpanosti obeh ujet-nikov. Zamehovali so ju in psovali z „ban-diti“. Namesto da bi jima nudili prvo po-moč, so jima trgali še preostalo, popolno-ma premočeno obleko, da bi bila bolj po-dobna od nacistične propagande slikanim „banditom“.

Ko so dovolj napasli svojo škodoželjnost in dali duška svoji sovražnosti, je eberštajn-ski Ortsgruppenleiter dal povelje: Peljite ju tja, kjer sta bila ujeta ter ju justificirajte! Za to golazen veliki nemški rajh nima pre-hrane! Ukaz so izvedli. Za rablja se je po-stavil orožnik Hartl in sicer brez odpora. Morda bi dvema človekoma rešil življenje, če bi samo dejal, da kaj takega vendar ne moremo in ne smemo storiti. Toda z njim na čelu so ujeta partizana tirali proti Svinški planini. Ni si mogoče predstavljati, kaj sta morala prestati na tej žalostni poti. Ne-izrekljiva je morala biti notranja bol in fi-zično mučenje, kajti nacisti niso štedili z udarci.

Potem je imenovani žandar izvedel krvo-

Nolti Černic umrl

Tik pred zaključkom lista smo prejeli ža-lostno vest, da je v Logu pri Logi vasi preminul Nolti Černic, posestnik in lesni trgovec. O življenjskem delu in značaju za-sluznega pokojnika prinesemo v prihodnji številki obširnejše poročilo. Žalujemo svoj-cem izrekamo naše iskreno in srčno sožalje.

Mače

V našem kraju je umrla Marija Župančič. Dopolnila je šele 42 let ter se je priselila na Koroško pred dvajsetimi leti. Pokojna je bila zavedna Slovenka. Med vojno je zavestno sodelovala z borci za svobodo in uničenje fašizma, kakor so ji velevali vest in čut za resnico in pravico ter odpor proti nasilju. Zaradi te njene odločnosti in značajnosti je morala prestati od nasprotni-kov marsikakšne nevarnosti ter so jo do-mači in tuji nacisti preganjali in zasledo-vali.

Pokojno Marijo zelo pogreša Pavle Ma-le, partizanski invalid in po poklicu gozdni

ZAHVALA

Ob prometni nesreči v Mežiški do-lini, kjer je tragično preminul naš sin, brat in mož

Franc Blažej

iz Suhe pri Šmihelu, smatramo za dolžnost, da se pristrčno zahvalimo ljudski milici Mežica — Črna, ob-mejnemu organu na Holmecu, cari-nikom na Prevaljah, primariju dr. Šlaj-marju in bolniškemu osebju v Črni za vso prizadevnost, ki so jo izkazali ob nesreči. Posebej se še zahvaljujemo tov. Tonetu Proštu iz Mežice.

Zahvaljujemo se tudi za številne izraze sožalja in udeležbo na pogreb-nih svečanostih.

Šmihel nad Pliberkom

Žalujoča družina Blažej

delavec, ki mu je bila zelo skrbna življenjska tovarišica. Marija Župančič je bila vedno zvesta bralka Slovenskega vestnika ter je živo spremljala prizadevanje koroških Slovencev v borbi za njihove življenjske pravice. Še zadnje tedne svojega življenja, ko jo je že pol leta mučila zahrbtna bolezen, je marljivo delala in izpolnjevala svoje vsakdanje življenjske dolžnosti. Pokojno Marijo bomo ohranili v lepem spominu.

Pri gradbenih delih na velesejskem pro-storu zaposleni delavec Karl Čelisnik iz Kot-mare vasi se je nevarno ponesrečil. Stregel je stroju za mešanje betona, pri čemer ga je kipež zadel na glavo. Hudo poškodova-nega delavca so prepeljali v bolnišnico za nezgode.

prelitje in je pri tem morda še občutil po-sebno naslado. Dve sto metrov od Gume-terja sta bila partizana ustreljena in prič-e vodo povedati, da sta bila hudo razme-sarjena in krvava po vsem telesu. Nasled-njega dne so civilisti žrtvi za svobodo po-kopali na kraju krvavega dejanja.

Po vojni so pošteni domačini prekopal-i telesne ostanke dragocenih žrtev ter jih pre-nesli na pokopališče. Grob je vedno skrb-no negovan in posejan s cvetjem, kar je najlepša priča, da ljudstvo obsoja zločine ter goji spoštovanje do borcev, ki so se uprli nasilju in krivici. Zavedajo se, da so padli partizani žrtvovali svoja življenja za visoke ideale, svobodo in človeka vredno življenje, za mir in enakopravnost vseh na-rodov, na Koroškem posebej za pravično in dobro sožitje med obema narodoma.

Na skromnem spomeniku na pokopališču v Svincu je napisano: Hier ruhen zwei unbe-kannte Partisanen.

KOLEDAR

Petek, 31. julij: Ignacij
Sobota, 1. avgust: Vrata sv. Petra
Nedelja, 2. avgust: Porcijunkula
Ponedeljek, 3. avgust: Lidija
Torek, 4. avgust: Dominik
Sreda, 5. avgust: Marija
Četrtek, 6. avgust: Gosp. spr.

Kaj bo z atomskimi bombami?

Čeprav se nam v današnjem svetu, polnem nezaupanja, nasprotij in groženj zdi neverjetno, se bo nekega dne le zgodilo: Politiki se bodo morali ukloniti neizbežni nujnosti in rešiti človeštvo najtežje nevarnosti, ki mu je kdaj koli grozila — zedinili se bodo in prepovedali atomsko orožje.

Nihče ne ve, kdaj se bo to zgodilo. Toda na tisti dan morajo tehniki čakati s točnimi načrti! Takrat bo v skladiščih atomskih velesil obležalo več kot tisoč ton atomskih bomb. Tam ne bodo mogle ostati, saj tudi najučinkovitejše mednarodno nadzorstvo ni dovolj, kadar gre za usodo vsega sveta.

Če bi prepovedali kakršno koli drugo orožje, bi bila stvar kaj preprosta — raztopili bi ga v topilnicah, potopili na dno morja, uničili s razstreljevanjem, zakopali globoko pod zemljo. Vsega tega z atomskimi bombami nikdar ne bodo storili: plutonij je premočan kemični strup, da bi bombe potopili v morje ali zakopali v zemljo — če pa bi bombe v odročnem kraju razstrelili, bi se zgodilo prav to, kar naj prepreči prepoved: vse zemeljsko ozračje bi zastrupili z radioaktivnimi delci.

Kam torej z atomskimi bombami? Morda bi jih lahko celo koristno uporabili!

Preprosti sovražniki človeštva

Čeprav ni nobena atomskih velesil doslej objavila, kako so zgrajene atomske bombe, to vendar precej natančno vemo. V skladiščih leže danes atomske bombe treh vrst: uranove, plutonijeve in vodikove.

Atomska eksplozija nastane, če je v enem kosu dovolj urana 235; kritična masa, kot temu učeno pravijo, znaša okoli 10 kg. Uranove bombe imajo za jedro kot bilijarno krogljo velik kos urana z luknjo v sredini. V to luknjo porine pred eksplozijo poseben

mehanizem še en kos urana — potem pa zadoščajo že kozmični žarki, da pride do razcepa atomskih jeder, do verižne reakcije. Eksplozija pa lahko tudi masa urana, ki je manjša od kritične, če jo obdamo s plaščem, ki odbija v masi nastajajoče nevtrone.

Pridobivanje goriva za uranove bombe ni enostavno. V običajnem uranu 238 je le 1/160 razcepljivega izotopa U 235. Ta ima prav take kemične lastnosti kot ostali uran, zato ju le težko ločijo.

Če pa obstreljujejo uran U 238 z nevtroni, nastane izotop U 239, ki oddaja žarke beta in se preko Np 239 spremeni v plutonij 239. To je nova kovina, zelo primerna za razcep in verižno reakcijo in ker ima docela drugačne kemične lastnosti kot uran U 238, ga od tega prav lahko ločijo. Plutonijeva atomska bomba je uranovi močno podobna.

Precej drugačna pa je vodikova bomba. Pri eksploziji le-te se vrši nasproten proces: atomi vodikovih izotopov devterija ali kritija se zlijejo, kar pa zahteva zelo visoko temperaturo in zelo visok pritisk. Oboje lahko zaenkrat zagotovi le uranova ali plutonijeva bomba, ki tudi res predstavlja jedro vsake vodikove bombe. Seveda je zato v vsaki vodikovi bombi prav tako 10 kilogramov urana ali plutonija, kot v ostalih atomskih bombah.

Velikansko premoženje

Če se spomnimo na Hirošimo in pregledujemo podatke o zalogah atomskega orožja, se prav gotovo zgrozimo: Združene države imajo na zalogi vsaj 100.000 bomb, Sovjetska zveza 20 do 30.000, Anglija nekaj več kot 1.000 in končno Francija okoli 10. Ker tehta jedrsko polnjenje vsake bombe okoli 10 kg, leži v skladiščih okrog 1000

do 1500 ton dragocenega urana ali plutonijal

Če bi zamenjali vso to zalogo z enako težo, čistega zlata, bi nas to veljalo 65 do 100 milijard šilingov. Ker pa sta uran in plutonij mnogo dragocenejša od zlata, je vrednost zalog atomskih bomb še višja: okoli 1300 milijard šilingov.

Zaloga atomskih bomb zato ne predstavlja le velike nevarnosti, temveč tudi ogromno premoženje, od katerega se velesile prav gotovo ne bi ločile z lahkimi srcem.

Uran iz atomskih bomb lahko uporabimo kot gorivo v atomskih elektrarnah. Velika sodobna elektrarna z močjo 100.000 kW potrebuje za obratovanje okoli 500 kilogramov urana U 235. Z zalogami atomskega goriva velesil bi torej lahko opremili 2000 atomskih elektrarn!

Teh 500 kg urana v atomski elektrarni proizvede v pol leta okoli pol milijarde kilovatnih ur; nato morajo gorivo prečistiti. Ker pa se v pol leta izrabi le 2 % goriva, bi dalo vseh tisoč ton v atomskih elektrarnah vsega okoli 30 bilijonov kWh električne energije. Če bi hoteli to električno energijo dobiti z običajnimi termoelektrarnami, bi potrebovali za okrog 90 bilijonov kWh toplote.

Celotna množina energije, ki jo vsako leto porabimo na zemlji, znaša okoli 25 bilijonov kWh. Z energijo, ki je skrita v atomskem gorivu, bi torej lahko preskrbovali ves svet kar štiri leta!

Krematorije za atomske bombe že gradijo

Reaktorji v sedanjih atomskih elektrarnah niso najprimernejši za gorivo, kakršno je uran iz atomskih bomb. Ti reaktorji delajo namreč z le malo obogatenim uranom in imajo v jedru moderator, ki zavira hitre nevtrone ker počasnejši bolje cepijo U 235.

Na lanski konferenci o mirnodobni uporabi atomske energije v Ženevi, so mnogo razpravljali o reaktorjih, ki delajo s hitrimi nevtroni, med delovanjem pa v njih nastaja novo gorivo: iz necepljivih uranovih in torijevih izotopov nastaja uran U 235 in plutonij. Gorilne elemente v takšnem reaktorju je treba sicer od časa do časa čistiti, ker se v njih nabirajo produkti, ki vsrkavajo nevtrone, brez katerih reaktor ne more delovati. Vseeno pa so mnogo ekonomičnejši od starih in zato rastejo kot gobe po dežju: v Združenih državah — elektrarna Enrico Fermi, Michigan; v Sovjetski zvezi elektrarna BH 250 z močjo 250 MW, na skrajnem severu Anglije v Dounreayju...

V zadnjem času se tudi mnogo ukvarja z možnostjo, da bi zgradili reaktor, v katerem bi bile plutonijeve zlitine kar v raztopljenem stanju. Jedro reaktorja bi bil velik talilni lonec in v njem bi se cepila jedra. Iz lonca bi raztaljeno kovino odčrpavali v hladilni obtok, kjer bi oddajala toploto. Pri takem reaktorju bi lahko tudi na zelo pre-

prost način nastavljali množino energije, ki bi jo proizvajal. Če bi bilo v talilnem loncu več kovine, bi proces tekel hitreje, če pa bi je bilo manj, bi reaktor dajal manj toplote ali pa bi celo prenehal delovati.

Žal pa pravijo, da bo do praktične izvedbe teh zamisli poteklo vsaj še 5 ali celo 10 let.

Kaj pa, če se politiki vendar že prej spoznažejo o prepovedi atomskega orožja? Tudi na to so tehniki že pripravljeni: atomsko gorivo, ki ga ne bi mogli takoj uporabiti, bi denaturirali tako, da bi ga legirali s kovinami, ki močno vpijajo nevtrone. V taki zlitini potem ne bi moglo priti do verižne reakcije niti tedaj, če bi prekoračili kritično maso.

Zaenkrat so atomske bombe žal še v vojaških rokah in predstavljajo strašno nevarnost. Le kdaj jih bodo odpeljali v elektrarne?

Najvišji objekt na svetu

Najvišji objekt na svetu bo zgrajen v Moskvi. Na sovjetski razstavi v New Yorku stoji že maketa stolpa velikega moskovskega televizijskega centra.

Eden od projektantov tega ogromnega objekta — znani sovjetski arhitekt Dmitrije Burdin — je dal naslednje podatke: višina objekta je 508 metrov, to je za 200 metrov več kot je višina Eifflovega stolpa v Parizu, in za več kot 50 metrov višja, kot nebotičnik „Empire State Building“ v New Yorku.

Podnožje objekta spominja na ogromno piramido. V višini 400 metrov bodo zgradili največjo restavracijo na svetu. V njej bo prostora za tisoč gostov. Obratovale bodo štiri dvigala, ki bodo v 80 sekundah pripeljala obiskovalce do najvišje točke.

Prvikrat v praksi objekt ne bo imel metalne konstrukcije, ampak montažne dele, zgrajene iz betona. Tako bodo povečali brzino gradnje in olajšali delo. — Stabilnost objekta bo popolna.

Z gradnjo stolpa „Moskva“ so že pričeli.

Vsa jajca niso jajčaste oblike

Izraz „jajčast“ smo pravzaprav povzeli po obliki jajc naših domačih kur, ki so nam med plicami najbližje. Niso pa vsa jajca iste oblike, saj prav po njihovi obliki in barvi poznavalci lahko določijo plitčjo vrsto, ki ji jajčka pripadajo. Jajčka kljunačev in prosenik n. pr. imajo obliko biserov, medtem ko so jajčka ponirkov in lastovnic na obeh koncih koničasta. Nočni sokol in kozodaj ležeta jajčasta, sove in vodomci pa skoraj čisto okrogla jajca. Majhni plitči ležejo primeroma večja jajca kakor veliki. Največje doslej znano jajce imamo od noja velikanca, ki je že nekako pred tisoč leti izumrl na otoku Madagaskarju. Eno njegovih jajc je zaleglo za 150 kurjih. Razen oblike in barve se jajca razlikujejo tudi še po kakovosti lupine.

je bila dva ali tri korake od mene. „Rad? Tako rad kot tisto Poljakinjo, od katere sta te morala pregnati njena sinova?“

Zdaj sem jaz zardel.

„Čuj, Marta!“ sem zajecjal.

„Nisem tista Poljakinja!“ je kriknila s solzami v očeh, snela s kolesa torbo in odhitela.

Osramočen sem zgrabil kolo. Šele daleč izven gozda sem se zavedel, da bi vendar lahko sedel nanj. Pa nisem. Ves čas do doma sem stopal ob njem.

Kar se je zgodilo naslednje dni, se me je komaj dotaknilo. Zgodilo pa se je marsikaj.

Amon mi je povedal, da je prišlo nekaj naših ljudi, ki so imeli delo že obljubljen, toda niso jih sprejeli.

„Nikogar več ne sprejmejo. Zaprlo se je, ne samo v Nemčiji in Avstriji, tudi tu. Baje je nekoliko bolje ob belgijski meji. Šli bodo tja.“

Poiskala me je mati in mi vsa srečna razodela, da je Plevnikova zgornja njiva končno le naša.

„Na, beri!“ je dejala vsa iz sebe in mi pomolela drobno popisano list.

Teta Jera je pisala, da je kupčija sklenjena in potrjena, letos bo še požel Plevnik, jeseni lahko sejemo že mi.

„Si videl?“

„Videl!“

„Še travnik in kos gozdička pa gremo domov. Če bo šlo tako dalje, bomo v dveh

Število telefonskih aparatov

Najnovejše podatke o številu telefonskih priključkov dne 1. januarja 1959 širom po svetu navaja knjiga „The World's Telephones“ in jih zaradi zanimivosti in izvlečku posredujemo. Posebno zanimivost nam nudijo tudi podatki ZSSR, ki so najnovejši in prvi po letu 1936.

V letu 1957 so opravili preko enega telefonskega priključka povprečno v: ZDA 460 pogovorov, Kanada 497 pogovorov, Švedska 491 pogovorov, Aljaska 581 pogovorov, Island 452 pogovorov; svetovno povprečje je 56 pogovorov.

Telefonskih aparatov v rabi je bilo okoli 117 milijonov 800.000, od tega ZDA 63.621.000 aparatov, Velika Britanija 7.354.000, Kanada 4.816.118, Zahodna Nemčija 4 milijone 731.945, Japonska 3.886.327 in ZSSR 3 milijone 558.000, na Švedskem 2.500.000.

Tako pride na 100 prebivalcev: v ZDA

37 telefonskih priključkov, na Švedskem 33, v Kanadi 29, v Švici 27, v Veliki Britaniji 14, v Zahodni Nemčiji 9, na Japonskem 4, v ZSSR 2, v FLR 1 telefonski priključek; povprečno na svetu 4 telefonski priključki.

Velika, po prebivalstvu milijonska mesta imajo tudi milijonsko število telefonskih priključkov. New York ima 4.204.000 telefonskih priključkov, Čikago 1.800.000. Ti dve mesti imata več priključkov kot vsa Azija skupaj, kjer sicer živi več kot polovica vsega človeštva. Sam New York ima tudi več priključkov kot vsa Francija, London pa ima 2.149.000 telefonskih priključkov. Washington ima 70 aparatov na 100 meščanov, kar je največ v ZDA, Stockholm s 57 priključki pa prednjači v Evropi, oziroma v vsem ostalem svetu razen ZDA.

V Moskvi imajo 454.000 telefonskih priključkov, kar pomeni 4 telefone na 100 prebivalcev.

daljeval, da ne bi morda še kaj rekel o pomladi, „spet kam v goste. V bližini so še tri naše kolonije. Peljiva se v nedeljo malo naokoli, da vidiva, kako bi uredili stvar!“

Zares, v Mendu, Briexu in Savonardu je bilo precej naših ljudi, veseli bi bili, če bi prišli mednje. Po dolgem iskanju sva v Briexu, ki leži skorajda sredi teh treh revirjev, našla primerno dvorano. Že naslednjo nedeljo smo nastopili. Spet uspeh; še večji kot v Arnoldu in Merlewaldu, saj tod rojaki niso imeli svojega društva.

Še kar dalje sem iskal prilike, kako bi prišel v Arnold ali izvalil Maro v Merlewald. Toda šele v začetku maja sem jo spet videl. Odpeljal sem se kratko malo v Arnold in jo počakal pred separacijo.

„Ti, Marko?“

Bila je očitno vesela, da me je videla.

Še nekaj besed in hotel sem jo spremiti do doma.

„Bolje je, da ne greš z menoj,“ me je zadržala.

„Je bil oče spet tu?“

„Videli bi te in brusili jezike.“

„Kaj je to takega, če grem s teboj?“

„Nič ni.“ Popravila se je. „Nič ne bi bilo, če...“

„Če... Če ne bi bil Lamutov Marko!“ sem jo dopolnil z grenkobo.

„Da, in če...“

„In če...“

Izprašujoče sem jo pogledal.

„Počakaj me tamle!“ je dejala, preden

Kje ste, Lamutovi?

Anton Ingolič

„Zakaj si tako nanagloma odšla?“
„Zaradi otroka je morala mati domov, Mejšček je prišel ponjo.“

„Nisi mogla ostati sama?“

„Klambos je strog, tudi z menoj.“

Spet v naslednjem odmoru:

„Pridi v nedeljo v Merlewald!“

„Kaj hočem tam?“

„Hitro sem našel.“

„V kino bi šla. Kupil bom karte. Prideš?“

„Ne bom mogla.“

„Zakaj ne?“

Ni povedala.

Po vaji smo šli nekaj časa skupaj; Marta, dve njeni znanki in Amon. Skušal sem biti sam z njo, pa se mi ni posrečilo. Na križcu so se dekleta ustavila in Marta je rekla: „Tako, doma sem. Lahko noč!“

Arnoldska kolonija ni bila gola in pusta kot naša, med hišami so rasli borovci in smreke, ni bilo prahu in saj, vse naokrog je dehtelo po pomladi.

„Čutiš pomlad?“ sem vprašal Amona, ko sva se vračala.

„Kaj je ne bi čutil? Lahko bi šli,“ je na-

Kratka stojišča se čedalje bolj uveljavljajo

Snažnost živine je mnogo odvisna od stojišč. Kakor vemo, so v navadi dolga, srednje dolga in kratka stojišča, poznamo pa tudi hleve, kjer se živali prosto gibljejo.

Ce vzamemo živinorejsko napredne države, vidimo, da se hlevi ravnaajo po tipu živine, pač glede na to, ali jim gre za proizvodnjo mleka ali mesa. Za hleve, v katerih pridobivajo mleko, imajo točno določene zahteve in te mora proizvajalec izpolniti, da sploh sme mleko pridobivati. Stojišče je kratko, imeti mora določeno dolžino in širino, predpisan je način vezave živali, jasli, določena je širina blatnega kanala in hodnika. Poseben prostor za mleko, opremljen z vsemi pripomočki za pomivanje in razkuževanje posode in za hlajenje mleka je zahteva, ki ji mora proizvajalec mleka zadostiti. Ugotovili so namreč, da brez takih in podobnih ukrepov ni dobrega mleka. Seveda moramo takoj poudariti, da kratka stojišča ne bo napravilo čudežev, če proizvajalec ne bo živali čistil in pazil na higieno sploh; brez dvoma pa bo imel pri tem manj dela kot pri daljšem stojišču.

Pri stojišču moramo paziti predvsem na ugodje in zdravje živali in na gospodarsko izrabo delovne sile pri molži, krmljenju, čiščenju, odvažanju gnoja in ostalih delih. Ekonomičnost gradenj prav gotovo ni na zadnjem mestu, prav tako pa tudi poraba stelje.

Glede zdravja in ugodja živali je največ ugovorov pri kratkem stojišču, češ da se živali ne morejo veliko gibati, da neugodno leže in je nevarnost, da jim izpade rodnica ali pa se poškodujejo kako drugače. Glede na to, da meri kratko stojišče kakih 150 do 160 cm oziroma nekoliko več ali manj, če upoštevamo pasmo, velikost živali in način vezave, je na takem stojišču gibanje res omejeno, kar pa je tudi edino pravilno. Pri katerem stojišču stoji žival z zadnjimi nogami tik ob robu blatnega kanala, s

prednjimi pa pri jasliah, ki so čisto pri tleh. Giblje se lahko samo za dolžino vratu, torej približno za en korak. Tako je žival prisiljena, da blati le v blatni kanal, nikakor pa ne na svoje in sosednje stojišče. Živali so med seboj oddeljene s primernimi pregradami, da se ne morejo obračati in blati ena pod drugo. Kratko stojišče nudi torej vse možnosti, da ostane žival čista, medtem ko se pri dolgem zamaže. Kratko stojišče ostane vedno suho tudi ob majhni porabi stelje, dolga stojišča pa so navadno nesnažna in mokra kljub večji porabi stelje. Če to pretehtamo, lahko mirno postavimo vprašanje, kaj je ugodnejše: suho ležišče, na katerem leži žival normalno, ne more se pa gibati, ali vlažno in umazano ležišče, na katerem se lahko giblje. Predvsem hlevni prostor za gibanje, ampak za mirovanje, gibanje pa moramo živalim omogočiti na svežem zraku.

Kar tiče ugovore glede zdravja, lahko gledamo drugam, kjer so kratka stojišča že dolgo v rabi, in videli bomo, da leži na takih ležiščih na desetine milijonov krav, in to brez kakršnih koli posledic.

Kar tiče smotrno gospodarsko izrabo delovnih sil, ima takšno kratko stojišče vse prednosti pred dolgimi, saj zaposluje delovno silo ob istem opravilu z neprimernim manjšim naporom. Paziti je treba na pravilno izdelavo blatnega kanala. Blatni kanal naj bo odprt brez kakršnih koli zlebov za odtok gnojnice, pač pa s primernim padcem proti hodniku in prav tako tudi vzdolž kanala. Tako bo gnojnica hitro odtekala, pravokotno izdelan kanal pa omogoča hitro čiščenje, ker z lopato lahko drsimo vzdolž po kanalu in pobiramo blato. Če tak kanal na zgornjem koncu polijemo z vedrom vode, z vodo oplaknemo preostalo nesnažgo vzdolž kanala, s čimer odstranimo vir nesnage in smrada. V naših hlevih največkrat naletimo na razne izvedbe blatnega in odtoknega kanala, ki je navadno pokrit z desko. Vse te izvedbe imajo to napako, da se prej ali slej zamašijo, da gnojnica ne odteka, čiščenje pa je težavno, ker je vse polno ozkih usekov in je deske treba dvigati. Posledica sta smrad in mrčes.

Jasli so čisto pri tleh in žival ima glavo vedno nad njimi, pa naj stoji ali leži. Glavo in vrat sicer lahko obrača, kakor hoče, v normalnem položaju pa jo ima vendarle nad jaslami. Seveda mora ustrezati tudi način vezave, sicer lahko pokvari celotno izvedbo.

Izvedbe vezav so zelo številne, vse pa se odlikujejo po tem, da ne dovoljujejo gibanja več kot za dolžino vratu. Glede na uporabljeni material in način vezave pa lahko uporabi vsak tisto, ki mu v danih okoliščinah najbolj ustreza. Paziti je le treba, da jasli niso previsoke, sicer živina ležé ne more držati glave nad njimi. Kljub nizkim jaslim in majhni višini pri prednjih

nogah ni nevarnosti, da bi se krma raztresla.

Ce se živali uporabljajo za pridobivanje mleka, tedaj se morajo dati stojišča še posebej lahko čistiti, za kar je les neprimeren. Zelo primerni pa so voltlaki ali tudi cement, če je izolacija dobra. Proti cementnemu stojišču je precej pomislekov, vendar so v mnogih predelih ZDA in Kanade, kjer je podnebje veliko ostrejšje kakor pri nas, dovoljena edino taka stojišča. Seveda so spodaj izolirana. Površina naj bo rahlo hrupava, da živalim ne drsi, vendar ne preveč, tako da se lahko čisti.

Pomen antibiotikov za prehrano živali

Antibiotikov ne uporabljamo le za zdravljenje določenih kužnih bolezni. Izredno važna je vloga antibiotikov v prehrani domačih živali. Antibiotiki kot dodatek živalski krmi pospešujejo rast, debelenje in sploh razvoj mladih živali. Ni še popolnoma pojasnjeno, na kakšen način delujejo antibiotiki v krmi, dejstvo pa je, da je z njimi mogoče doseči izredno ugodne uspehe. Posebno so se antibiotiki izkazali v prehrani prašičev in perutnine. Živali, ki so v hrani dobivale določene količine antibiotikov, so hitreje rasle, porabile so manj krme za prirastek na teži, bile so bolj zdrave in tudi zahirčki so se popravili, tako da se je izplačalo rediti tudi take živali.

Razumljivo je, da antibiotiki ne morejo delovati, če živali ne dobijo s krmo tudi potrebnih vitaminov, rudnin in beljakovin. Posebno velja za beljakovine, za katere je ugotovljeno, da jih živali s pomočjo antibiotikov laže in bolje izkoriščajo, tako da lahko zmanjšamo njih delež v krmi in s tem tudi pocenimo zrejo ali pitanje. Ta učinek pa dosežemo s sorazmerno majhnimi količinami antibiotikov v krmi. Tako n. pr. že nekaj gramov aureomicina na 1000 kg

Dodatek h krmi naj bi preprečil kisanje mleka

O antibiotikih, čudovitih zdravilih, ki jih pridobivajo iz posebnih vrst plesni, še zmeraj vsega ne vemo. Ne mine skoraj mesec, da bi ne odkrili še kaj posebnega v zvezi z zdravilnostjo ali učinkovitostjo antibiotikov. Znano je, da je dandanes že zelo razširjena uporaba antibiotikov kot dodatek za krmljenje živine. Razen tega so z antibiotiki začeli zdraviti tudi rastline.

Večjega pomena pa utegne postati ugotovitev, da je z antibiotiki mogoče tudi preprečiti ali zadržati kisanje mleka. To so ugotovili po naključju. Mleko krave, ki so jo zdravili z antibiotiki, se ni tako hitro pokvarilo kakor mleko drugih krav. Spoznali so, da je na mleko vplivalo zdravilo, antibiotik, ki je prešlo tudi v mleko.

Kratko stojišče je dolgo 150 do 160 cm s padcem okrog 4 cm, široko pa za eno žival 110 cm. Blatni kanal je pravokoten, 15 do 17 cm pod stojiščem, širok do 90 cm, s padcem proti hodniku 3 cm, vzdolž stojišča pa 1,5 cm na 1 m dolžine. Stena kanala proti hodniku je le 3 do 5 cm visoka. Tak kanal z lahko čisto. Jasli so široke 70 do 90 cm. Od stojišča jih deli okrog 12 cm visoka pregraja, v katero je vpeta vezava za živali.

Pri visoki brejosti je treba živalim stojišče podaljšati s primernim vložkom v odtočni kanal in vezavo spremeniti oziroma jih premestiti na primerno stojišče, ki ga pripravimo nalašč v ta namen.

lnž. France Kervina

Tudi letos pocenjene sadike jagod

Za ureditev nasadov jagod v velikosti od 200 m² naprej daje kmetijska zbornica za interesiranim kmetovalcem tudi letos za vsake 200 m² nasada 600 sadik brezplačno, ostalih 600 pa po ceni 40 grošev za komad. Proti plačilu 50 grošev za komad je mogoče dobiti tudi manjše število sadik.

Naročila sprejemajo okrajne kmečke zbornice in oddelek za sadjarstvo in vrtnarstvo pri kmetijski zbornici. Z dobavo je računati od začetka avgusta naprej. Naročila po sortah bodo v mejah razpoložljivega sortnega blaga upoštevana.

Jeseni bo kmetijska zbornica oddajala tudi sadike rdečega in črnega ribeza po ceni 4.50 šilingov in sadike malin po ceni 2.50 šilingov za komad. Naročila je treba nasloviti na zgoraj imenovane institucije do najpozneje 25. septembra.

letih spet na Strmcu, a ne takšni reveži, kot smo bili. Imeli bomo kravo, morda dve, in redili dva prašiča!"

Kako naj se Marti opravičim, kako naj ji dopovem, da je tisto z Mudronjko mimo, da od tistega ni ostalo prav nič, da ona, Marta, zame ni in nikoli ne bo Mudronjka! Ali ni bilo že izza prvega plesa med nama nekaj neizgovorjenega, nepojasnjenega? Zakaj nisem o tem sam spregovoril?

Teden dni sem iskal rešitve, potem sem ji napisal pismo. Bilo je dolgo in, kot se mi je zdelo, lepo napisano, na vsak način pa iskreno. Nisem ga takoj oddal na pošto. Ga bo res dobila Marta v roke? Ne, po pošti ga ne morem poslati, moram ji ga izročiti osebno. Počakal jo bom pri separaciji. "Preberi, Marta," ji bom rekel, "potem se bova pogovorila!" Čez dva, tri dni jo bom spet počakal. Ne bo me mogla zavrniti. A če me bo kljub temu?

Tako sem se boril s seboj, napravil pa nisem ničesar. Šele dober mesec po najinem zadnjem sestanku sem sedel na kolo in se odpeljal pred arnoldsko separacijo. Prihajale so ženske in dekleta, Marte ni bilo. Je že šla? me je zaskrbelo. Je bolna? Na dom pojdem! Kaj mi more Klambos? Pravzaprav se spodobi, da obiščem Nejkca, svojega po pol brata.

V zadregi sem se približal Klambosovemu stanovanju. Toda ko sem potrkal na vežna vrata, se na pragu ni pokazala Marta, marveč mlada, zagorela ženska.

"Želite?" me je vprašala v italijanščini. Povedal sem, da iščem Klambosove.

"Odpotovali so," je povedala ženska malce razočarano, česar pa sem se zavedel šele pozneje.

"Kam?" sem vprašal, čeprav sem vedel, da je to vprašanje odveč, kajti prišel sem spet prepozno, kakor tedaj v Podlogu.

"V Mens," je odgovorila ženska in zaprla vrata.

Bil je šihl kot vsak drug: skozi jesensko meglo prideš do jaiska, še govoriti se ti ne da, pokimaš znanicu, ki ga srečaš ali dohitiš, in zamrmraš skozi zobe rudarski pozdrav v domačem jeziku, francoskem, nemškem ali poljskem, kakor je pač znanec, potem se preoblečeš, vzameš svetilko in se zrineš v dvigalo. Naglo padanje po črnem žrelu z zoprnim tresenjem te začne dramiti, vendar se do kraja predramiš šele, ko nekajkrat zamahneš s krampom ali ko že precej časa držiš v rokah sveder in požreš nekaj kubikov prahu. Tedaj se ti začno porajati misli. Tega in onega se domisliš. Tisto jutro mi je najprej prišlo v zavest, kako sva z Alfonzom popivala skoraj do jutra. Alfonso je dobil od doma sliko svoje žene in svojih otrok. To je bil zanj praznik, saj se dotle še niso fotografirali. Lepa žena, črnolaska, pa dva dečka in deklica, dečka šolarja, prav tako črna kot mati in oče, deklica pa svetla, nežna, komaj petletna. "Tegale rumenega metuljčka še videl ni-

sem, na poti je bila, ko sem se odpravil od doma. Na pomlad se vrnem!" Ko sva izpraznila drugo steklenico, je dejal: "Ne, za božič. Marko, ali bi ti mogel srpeti pet let brez take žene in takih otrok?" "Še leto dni ne," sem dejal in v mislih zablodil v pokrajino Pas de Calais, v Mens, kamor je moj nekdani učitelj Klambos odpeljal Molanko in z njo tudi Marta. Dolgo sem poizvedoval za njimi, v Arnoldu, v Merlewaldu in drugod, a zaman. Pisal sem celo svojemu nekdanjemu sošolcu Frančku v Podlog, ki mi je že enkrat priskrbel Molankin naslov, priložil sem celo nekaj denarja, toda pismo je prišlo nazaj z označbo: "Odpotoval." Kam je odpotoval, sem lahko uganil, saj nam je teta Jera pisala, da so pomladi začeli odpuščati, za zdaj mlade, neporočene rudarje, le-ti odhajajo v bosenske gozdove.

Od Alfonza sem prešel k Mudronjki, čeprav ni bilo med njima nikake zveze. Pred mesecem se je poročila. Ko sem bil zadnjič doma, sem videl novega Mudronja. Suhec z gladkim, gosposkim obrazom; če ga ni dosti v hlačah, ji ne bo kos. Rebuffa bi morala vzeti. Hudič, smeješ se, brez ženske pa je le težko.

Šihl je počasi mineval, kot pač vsak šihl. Pod nogami imaš čedalje več premoga, čeprav nakladač pridno polni vagonček za vagončkom. Spočetka jih še šteješ, kmalu še tega ne moreš več. Znoj te obliva, pred očmi se ti megli. Od časa do časa pogle-

daš po tovariših; Čepin je že ves črn, ne samo v obraz, tudi po prsih, ki so mu obrasle z dolgimi kocinami. Grzela pa se svetli, če pade svetloba nanj, kot da bi bil namazan z oljem. "Slab dan, slab šihl," je siknil Čepin skozi zobe. "Kakor vsak ponedeljek," sem pritrdil. Poljak pa je samo zabundal. "Pšakref!" Potem smo začeli tesariti. Pri tem delu ne moreš misliti na nič drugega kot na to, kako boš s čim manj lesa najbolje zavaroval svojo glavo. Šele ko sem spet držal sveder v rokah, se je zdaj pa zdaj ukresalo.

Amonu niso mar ženske, niso mu vel mar. O njih sploh ne govori, tudi razmišlja ne. Živi samo za tisto svojo hišo, ki si jo bo postavil doma. Naravnost skopari. Ali mu samemu ne bo dolgčas v njej? Morda bo doma ustanovil pevski zbor. Seveda ga bo. Kakšno veselje ima z njim!... Spet bo treba izbrati igro. Tudi "triglavci" bodo igrali. Naj! Naše društvo je trdno. Kaj je že rekel Gaspard? Glavno ni ne "Sava", ne "Triglav", glavno je, da bi vsi inozemci spoznali, da so eno s francoskimi delavci in da bi se skupno z njimi borili zoper tiste, ki jim s svoje preobložene mize mečejo le drobtine. Vsi smo delavci, pred nami vsemi je en sam smoter: priboriti delavcu takšno življenje, kot si ga s svojim trdim življenjem zasluži, in tiste pravice, ki mu gredo. Gaspard ima prav, to je glavno...

(Se nadaljuje)

Zakaj pije, govore v Goricah. Zakaj se je zapustil? Zato. Vse ima svoj — zato! Nič ni vedel o njej, ničesar, kar hoče vedeti fant o dekletu, ki ga ljubi. Samo spomin nanjo mu je bil drag. Ljub mu je bil samotni kotiček za Ljubljano: visoka trava v kotanjici, vrba žalujka, ki brodi z vejami na površini vode, večerno nebo in ptica, ki zaplove v višnjem sončnem odsevu na drugo stran barjanskih lok. Vidi jo,

DRAGO VRESNIK:

Novo pogorišče

kako se sklanja pred njim in pobira jopico. Zapenja si opanke, češe dolge lase.

„Kako si še mlada,” je rekel. „Ko sem hodil v šolo, te nikjer ni bilo. Sploh se za vaše nisem menil, tujci so mi bili. Vaša hiša dolgi za ovinkom mi je še danes tuja. Nisem še bil pri vas. Nikdar nisem mislil, da bi... Ah, so to čenčel Ali ne?”

„Veš da sem res čudna,” je rekla. „Kar tako sem šla s teboj, ne da bi na kaj mislila. Razmišljam, če sem se te v mestu kdaj spomnila. Menda ne.”

„Saj je morda prav to tisto... Ko sem te davi opazoval, kako prihajaš v vas, se mi je zdelo, da te prvič vidim takšno. Čisto drugačna si bila. Ko da bi bil doslej slep ali kaj. Dekle si. Škoda — ker si v tovarni.”

Pospremil jo je v bližino mesta. Prižemal jo je k sebi in obujal spomine. Ni jih bilo mnogo, a bili so; drugačni, kot so bili še včeraj. Rad bi ji to povedal, kot je čutil, a besede so bile neobgledne, okorne. Opravičeval se je, ker se je „zgodilo” tako naglo. Ni pomislil na posledice. Toda v bistvu je bil srečen, zatopljen v svoje samoljubje. Postala je njegova. Naglo. Torej ji je nekaj pomenil. Nekaj je bilo, kar ju je vezalo.

Pred slovesom mu je dala naslov. „Pridi prihodnjo nedeljo,” je rekla. „To nedeljo ne hodi, ker sem v službi. Mogoče pridem med tednom. Ali si doma?”

„Doma,” je rekel. „Kmet sem.”

„Ne podcenjuj se,” je rekla. „Gotovo si bolj srečen kot jaz v mestu. Rada bi bila kmetica.”

V njenem glasu je bilo nekaj grenkega. Ko jo je poljubil, ga je odrinila in stekla po cesti. Videl je, kako je čez nekaj korakov obstala, si zakrila oči in zajokala. Ni imel poguma, da bi stopil za njo, zbal se je grenkobe in solz. Med poljo domov se je obnašal kot pred desetletjem, ko je še posel na barjanskih lokah in se je zvečer razposajen vračal v vas. Čutil je, da ne bo držal brez nje. Šel bo ponjo v mesto. Pripeljal jo bo domov. Doma bo njegova, v mestu se lahko izgubi. Ni si bil mogel zamisliti, kakšna je, kadar stoji pri svojem stroju. Raztreseno mu je pripovedovala o svoji službi. Zakaj mora takšno mlado bitje z doma, doraščati med tujimi ljudmi? Za

njegovo kmečko mišljenje je bilo boleče odkritje, ki ga je doživel danes. Ni bil njen prvi mož. Prvič se je „zgodilo” v mestu. Priznala mu je. Kolikokrat bi se ji lahko to zgodilo? Njej, ki je bila vendar tako mlada in lepa? Ne bo čakal do druge nedelje, ne bo je ubogal. Čeprav čaka ves dan pred tovarno, mora jo videti. Zdaj se mu je zadelo, da ji ni rekel ničesar takega, kar bi moral. Saj je jokala, ker se je morala vrniti.

Moral bi jo tolažiti, moral bi ji dati upanje, da se lahko zanjo vse spremeni. Vse bi lahko bilo zanjo drugače, če... Kakšen če, kaj je vendar še treba pomišljati? Veš, da sem res čudna — mu je spet odzvenel njen glas v mislih. Ni prav, da živi v mestu! A zakaj sem jo moral spoznati šele danes? Kje so bile moje oči vse leto, kar je v mestu, odkar prihaja ob redkih nedeljah domov na obisk. Naposled je sredi vaše ceste obstal in omahoval, ali bi šel v gostilno, ali bi šel domov. Šel je domov. Tedaj se je zavedel: zaljubljen sem. Rad jo imam. Komaj je čakal nedelje.

Zdaj je vse vedel o njej. Vse dni je razmišljal, tehtal njene besede. Bila je nesrečna, ker je nihče ne ljubi, ker je sama. Slabo živi. Zakaj ne bi verjel vanjo, zakaj ne bi poskusil z njo, čeprav so bila tudi za njim pogorišča minulih ljubezni. Vanjo bi lahko verjel, ker je mlada. Samo zato? Ne, tudi zato, ker je... Ni mogel najti prave misli, spomin se je vselej vračal na njene mehke lase, na plašne in nemirne oči, na roke, ki božajo mehko in toplo.

Danes je vedel, da ne bo odlašal niti minute. S seboj jo vzame, na kmetijo. Rekla je, da bi želela biti kmetica. Zakaj ne? Lahko bi jo že zadnji večer prijel za roko in odpeljal domov. „Nikamor ne boš več hodila,” bi rekel, „šla boš v vas, tja sodiš. Bojim se zate.”

Prekrižaril je nekaj ulic in šele v zaniknem kotu predmestja našel pravo hišo. Bila je dvonadstropna starinska zgradba, podobna nekdanjemu hlevu ali skladišču. Na cesti se je gnetlo na ducate polnagih in umazanih kričočev. Stopil je na dvorišče, kot mu je razložila. Druga vrata v pritličju. Zapomnil si je vsako njeno besedico. Na dvorišču je za hip okleval. Pričakoval je, da bo hiša stara, toda odkrušeno zidovje in umazanija na vsakem koraku sta ga osupnila. Kako le more živeti tu? Domov je prihajala spodobno oblečena; ljudje so menili, da se ji dobro godi. Spominjal se je, da so pripovedovali, kako živi skupaj z neko boljšo gospo. Revščina, ki mu je z vsogruso rasla pred očmi in ki je bilo polno na dvorišču, v bližnjih drvarnicah, kurnikih, na vrtovih in v vsakem kotičku te opečnate stavbe, ga je zmrazila. Lahko je jokala. Kako ne bi, ko se je vračala sem z barja, iz domače vasi, kjer so bele hiše med zelenjem...

Še toliko lažje bom zahteval od nje, naj gre domov...

Potrkal je na domenjena vrata, umazana, prebita z deskami. Dolgo je čakal, preden se je ženska, ki jo je slišal za vrati, primajala na prag. Pred njim je zazevala mračna kuhinja; drobna, ostudno zgarana ženska je režala vanj z brezzobimi usti.

„Kaj je?”

„Vido iščem,” je rekel v zadregi.

„Vido? Kaj bi rad od nje?” Ženska se je umaknila s praga, toda povabila ga ni, naj vstopi.

„Ali stanuje pri vas?”

Ženska si je zapela zakrpano, izprano bluzo in si popravila razmršene lase. V kotu je stala postelja, na njej so se grmadile cunje, raztrgane odeje. Na oknu so stale steklenice, v kotu vegast štedilnik, ob njem miza. Drugega v tej luknji ni bilo.

„Zgodaj si prišel,” je zahreščala. „Ali si ti Martin?”

„Ne! Jaz iščem Vido.”

„Kako? Zakaj me potem budiš? Kdaj ti je rekla, da pridil?”

Ujezilo ga je, ker se je obnašala osorno, ne da bi sploh vprašala, kdo je in kaj. Stopil je v kuhinjo v dobri veri, da vrne enako z enakim.

„Rekla mi je sicer, naj pridem drugo nedeljo,” je rekel, „toda jaz sem prišel danes. Nujno je. Moram govoriti z njo. Kje je?”

„Nujno? Za vas dedce je zmerom nujno. Če ti je rekla, da pridil drugo nedeljo, bi prišel takrat in ne danes. Vida spi. Ne prikaži se ji, ker te bo nagnala.”

„Nagnala? Zakaj bi me nagnala?” Šele zdaj je uvidel, da ga je morda zamenjala. Kako bi sicer mogla tako govoriti z njim? Moral ji bo povedati, saj je smešno, kako se obnaša. „Povejte ji, da sem Lojze iz Goric.”

„Lojze ali Jože,” je zakrehala, „to je zdaj čisto vseeno. Kaj meni mar, kako ti je ime. Rekla sem, da Vida spi.”

Bilo je več kot neumno; vse drugo prej bi mislil o ženski, pri kateri stanuje Vida, samo tega ne... Zdajci je opazil črnika vrata, ki so držala v drug prostor. Tam je bila soba. In tam spi Vida. Jeza v njem je naraščala. Pri taki ženski mora stanovati. Poberem njene stvari, niti sekunde ne bo več ostala v tej zanikni luknji.

„Je torej doma? Spi tam notri?” je vprašal zadirčno.

Starka je skočila predenj in mu zaprla pol.

„Ti, kaj pa misliš?” je vzkripela. „Rekla sem ti svoje, poberi se ven! V mojem stanovanju sem jaz gospodar. Kar takole bi prihajali, najemnine pa nihče ne plača. Vsem bom odpovedala.”

Komaj se je premagoval, da ni dvignil roko in jo položil na to rjavo, hrapavo in razbrzdano lice. Zmotil ga je šum, ki se je oglašal za vrati. To je Vida. Slišala ga je. Odrinil je starko in odprl vrata. Pred njim je bil še manjši in temnejši prostor. Majhno okence je bilo zakrito s plaščem. V kotu je stala široka postelja. V prvem trenutku je opazil gola ramena ženske, ki je naglo pognila odejo na prsi in planila kvišku. „Kdo je?”

Ustavil se je. To je bil Vidin glas. Toda kakšen? Prav nič drugačen kot starkin. Kako tuje in zlobno je odmeval ta glas.

„Kaj vem,” je zakričala starka za njim, „neki Lojze. Ne morem se ga ubraniti.”

„Lojze? ...”

„Seveda, Vidka, jaz sem,” je rekel v srečni zadregi. „Prišel sem kar to nedeljo, nisem mogel brez tebe. Prosim, vstani in pojdi z menoj v Gorice. Prišel sem pote...”

Dekle na postelji je molčalo. Zdaj, ko so se mu oči privadile na mrak, je spoznal njene dolge lase. Čutil se je olajšanega in presenečenega, ker ji je brez odlašanja povedal, da je prišel ponjo. Rešil jo bo revščine. To je lahko zdaj vedela. Morda se še ne more čisto zdramiti?

Starka ga je obsula s psovskami in vlekla za suknjič.

„Rekla sem, da jo pusti pri miru!” je vpila. „Le vstani, Vidka, počakal te bom,” je rekel.

Ta hip je udaril med zatohle stene krik, ko da se je sprostila ranjena zver. V zmedu in presenečenju ni ničesar doumel, spretelo ga je, kot da mu kričanje prebada možgane. Odurno vpitje se je stopnjevalo do blaznosti.

„Zakaj si prišel? Izgini, prekleti norec! Ven! Ven! Ven!”

Nagonsko se je umikal za starko, ki ga je spustila in prasila v zoprn smeh. Na pragu je obstal, išoč priložnosti, da pojasni to strašno pomoč. Toda — ali je bila to sploh pomoč? To je bilo blazno! Vida je nehala kričati. Njen vreščeci glas se je sprevergel v krčevit jok. Poslušal je, pol minute ni bilo slišati ničesar drugega kot moreče ihtenje. V sencih mu je nabijalo srce...

„Vidka, kaj se je zgodilo?” je plaho jecnil. „Vidka? ...”

Še preden je dokončal, je skočila s postelje proti oknu. Z divjim zamahom je strgala plašč z njega. Sončna svetloba je padla na črnika posteljo, na povaljano slamo, na kupe raztrganega blaga in na... Kaj je bilo tam pri zidu?

„To je!” je zavpila v nepopisnem besu. „Tol! Zdaj veš!”

Zagledal je razmršene lase postarnega moža, dvoje pijanih oči, ki so buljile vanj,

Od daleč le

*Od daleč le sem gledal te ljubeče
in prišel je nemir v srce,
ki v sreči nepoznani mi šepeče,
ker vzljubil tebe sem, dekle!*

*Od daleč le sem slišal tebe peti!
Odmev mi v duši je ostal.
Po tebi bom moral hrepeneti,
če tudi bi že v grobu spal!*

*Od daleč le otožno mislim nate:
Odpoved je življenje vse!
Spomine hranim kot svetinje zlate;
kot angel bilo si, dekle!*

Valentin Polanšek

kozjo bradico... Stari ljubimec se je dvignil in nervozno mahal z roko ko da prosi usmiljenja. „Saj, saj,” je jecjal, „saj lahko pride, če že ravno hoče. Takoj se bom umaknil...”

Nč več ni razložil pred očmi. Cunje, zidovi, staro pohištvo, njeni lasje, plašne velike oči in starec z brado so se zvrtnili v omotičen kolobar. V grlu mu je tičal jok, silna bolečina ga je stisnila čez prsi. Planil je skozi kuhinjo, odrinil odurno starko in kot utopljenec, ki je zadnji hip ujel rešilno bilko, zatulil v mračni hodnik. Odtaval je na cesto ves pijan, zlomljen, brez misli in volje.

Pozno ponoči je še zmerom pil v krčmi na barju. Zlival je vase vino, ko da gasi ognjene zublje na novem pogorišču. In ognja je bilo toliko. In toliko dima in pepela.

Da, vse ima svoj — zato.

DOMISLICE

Skrbi lahko tehtajo en gram ali eno tono; po tem pač, kako jih nosimo.

*

Kadar si obupan, govori ljudem o svojih skrbih. Njihova topa brezbriznost te bo navdala z novo močjo.

*

Vedno traja zelo dolgo, da doumeš, kako preprosto je reči: Ne vem.

*

Smisel za humor ima tisti, ki se lahko smeji nad rečjo, ki bi ga umorila, da se je pripetila njemu.

*

Komaj je dal oče hčerko iz rok, mora že zelu pomagati na noge.

*

Otroci nikoli ne odložijo na jutri, kar jih že danes lahko obvaruje, da bi šli pravočasno spat.

*

Otrok pozabi narediti nalogo, pospraviti posodo, odnesti smeti, iti k frizerju, celo jesti pozabi, nikdar pa ne pozabi oblube, ki si mu jo nepremišljeno dal pred petimi minutami ali pred petimi leti.

*

Molk je argument, ki se ga ne da ovreči. Če je kdo tako pameten, da bi lahko dal

dober svet, je največkrat tudi tako pameten, da ga obdrži zase.

*

Najteže je prenesti tiste udarce usode, ki nas zadenejo.

*

Dober spomin imaš, če že danes pozabiš, kar te je trlo včeraj.

*

Nič nam ne bi pomagalo, ko bi se mogli videti take, kakršne nas vidijo drugi. Saj ne bi verjeli.

*

Najdragocenejša pridobitev za žensko je možki z bujno domišljijo.

*

Očarljiva je ženska samo tako dolgo, dokler se na svoje čare ne zane.

*

Neporočen možki ima ženo rajši v glavi kot na vratu.

*

Dekoraer je tisti, ki ti v stanovanje navleče predmete, ki bi jih v svojem za nič ne trpel.

*

Doseči uspeh ni dovolj; uspeli moraš vsak dan znova. Če obvaruješ mladega človeka napake, mu odvzameš tudi priložnost samostojne odločitve.

Za dobro voljo

PAJDAŠA

Pariška klateža sta brez cvenka v žepu in se sprehajata ob Seini. Nenadoma opazita na bregu tablo, kjer piše: „500 frankov nagrade dobi vsakdo, ki reši koga, ki bi se utapljal.” Sledi takojšen sporazum; Pierre se vrže v reko, od koder naj bi ga Louis rešil, da bi si potem razdelila nagrado.

Pierre kliče na pomoč, toda Louisu se kar nekam ne da za njim, v vodo. Pierre grgrajoč zakliče:

— Hej, podvizaj se, saj veš, da plavam kot kamen!

Louisu pa se še vedno ne mudi:

— Počakaj še kakšno minuto! Prej nisva opazila, da na koncu table piše: „Tisoč frankov nagrade pa tistemu, ki najde in polegne iz vode truplo utopljenca...”

STAROST

Janez je na morju. Janez je navdušen, Janez bi rad vse vedel.

— Dejali so mi, da ste vi najstarejši v vasi, barba Frane?” je vprašal starega ribiča.

„Aha!” pravi barba Frane premišljeno. „Letos sem jih dosegel petinosemdeset. Toda to še ni nič! Če bi moj oče danes še živel, bi jih imel sto trideset!”

Pretirana vnema le škoduje

Od nedelje že je Dunaj prizorišče mogočne manifestacije mladih ljudi iz vsega sveta, ki sodelujejo na svetovnem mladinskem festivalu pod geslom „Za mir in prijateljstvo“. Mnogi tisoči udeležencev iz 120 dežel so prihili v prestolnico Avstrije, da deset dni preživijo v prijateljskem razumeva-

Nadaljnje pravice za Južne Tirolce

Ker pokrajinska skupščina za avtonomno pokrajino Trident — Južna Tirolska ni hotela ugoditi zahtevi Južnih Tirolcev po priznanju nemščine kot uradnega jezika, je zadevo prevzela rimska vlada, ki je izdelala zakonski osnutek, po katerem je dovoljena uporaba nemščine poleg italijanščine tudi v internih uradnih spisih in v medsebojnem dopisovanju med uradi. Pravosodno ministrstvo pa pripravlja odlok, s katerim bo uporaba nemščine dovoljena tudi v sodnih aktih.

Treba je priznati, da prinaša ta rešitev nemški manjšini v Italiji izredno velike pravice. Posebno še, če novo ureditev primerjamo s „širokogrudno“ ureditvijo pri nas na Koroškem, ko je bila slovenščina z novim zakonom o sodiščih v očitnem nasprotju s členom 7 praktično degradirana za pomožni jezik, in še to le na treh okrajnih sodiščih, kjer pa je prepuščeno milosti in dobri volji sodnika, če bo hotel razpravljati v slovenskem jeziku. Izključni jezik spisov in internega dopisovanja ter občevarjanja pa ostane slej ko prej — nemščina.

„Širokogrudnost“ — made in Austria!

nju in sodelovanju ter tako izpričajo željo vseh narodov sveta po mirnem in dobrem sožitju vsega človeštva. Na sporedu festivala so neštete kulturne in športne prireditve, ki mladino vseh narodov in vseh barv povezujejo v iskrenem prijateljstvu.

Festivalu na Dunaju so mnogi vodilni državniki poslali pozdravne poslanice in želeli mladim ljudem polno uspeha. Tako je kancler Raab v svojem pismu, ki ga je poslal vodstvu festivala, poudaril: Rad se poslužujem priložnosti, da VII. svetovnemu festivalu mladine in študentov želim lep in uspešen potek. Predsednik Jugoslavije mar-

šal Tito je v svoji poslanici festivalu poudaril, da so mednarodno razumevanje in prijateljstvo med ljudmi močan branik proti novim vojnim nesrečam ter izrazil trdno prepričanje, „da bodo tisoči mladincev iz vseh krajev sveta, zbrani na festivalu na Dunaju, znali izraziti želje mlade generacije in na mladini lasten način, z žarom, mladostnim navdušenjem, poletom in močjo izraziti svojo privrženost miru in pokazati starejšim generacijam svojo odločnost in pripravljenost v boju za mir in mednarodno sodelovanje“.

Hkrati pa je prišlo v zvezi s festivalom do nečastnih dogodkov, ki tistim, kateri tako radi govorijo o svobodi in demokraciji, gotovo ne koristijo. Nasprotno, ravno strupeni izpadi proti srečanju mladine ter najrazličnejši načini bojkota najbolj zgovorno kažejo, da morajo biti ideali njihove svobode, demokracije in kulture zgrajeni na zelo slabih temeljih, če so potrebne tako umazane in nečaste metode, s katerimi skušajo mladino iz socialističnih dežel prepričati o „edini in pravi svobodi“ na Zapadu.

Prav tako nerazumljivo pa je tudi stališče združenja avstrijskih pisateljev, ki se je z izrazito politično motivacijo izreklo proti sprejemu madžarskih pisateljev v mednarodni PEN-klub (mednarodno združenje pisateljev — op. ured.), čeprav je bil ta sklep spejet z veliko večino na kongresu PEN-kluba, v katerem imajo večino gotovo predstavniki zahodnih držav.

Mnenja smo, da tako početje močno škoduje zblizanju med narodi, ker le še poudarja delitev sveta na dva tabora. To je politika „železne zaves“, ki koristi le tistim, ki za vsako ceno hočejo nadaljevati hladno vojno. To je pretirana vnema, ki ne rodi dobrih sadov, marveč konec koncev škoduje le tistim, ki jo kažejo. Tega pa bi se morali zavedati tudi tisti, ki o dunajskem festivalu sicer zelo obširno poročajo, kljub temu pa pri naštevanju sodelujočih skupin zamlajajo navzočnost jugoslovanske mladine (verjetno po načelih neslavne prakse zadnjega desetletja).

Bojevititi „vitezi morale“

Čeprav ve zgodovina povedati že marsikaj zanimivega o raznih dogodkih za vatikanskimi zidovi, ki tudi moralo v visokih in najvišjih cerkvenih krogih prikazujejo v nekoliko dvomljivi luči, se še danes pojavljajo vitezi morale, katerih bojevitost skoroda ne spada več v dvajseto stoletje.

Tako je neki ameriški škof v zaskrbljenosti za moralno neoporečnost svojih ovčic pred nedavnim prepovedal dvema dekletoma udeležbo na tekmovanju lepotic. Škof iz Toleda v Španiji pa je na vernike naslovil posebno opozorilo, v katerem pravi, da se zaročenca pri hoji po ulicah ali cestah ne smeta držati pod roko in tudi ne smeta zahajati na samotne kraje, kajti če bi se to zgodilo, zagrešita smrtni greh. „Zelo blizu grehu in škandalu“ je tudi dogo-

dek, če se moški in ženske kopajo skupaj, zato je treba to na vsak način preprečiti. Po mnenju škofa iz Toleda pa nobena stvar ni bolj nevarna kot moderni plesi in je nadpastir očitno tako dobro upoznan s stvarjo, da v svojem opozorilu našteva kar celo vrsto „pregreh“, ki izvirajo iz „objemanja“. Poleg tega se imenovani škof hujuje tudi nad „grdo razvado“, ki se je razpasla v zadnjih letih, da hodijo ženske poleti v srajcah s kratkimi rokavi ali pa — o groza! — celo v kratkih hlačah.

Priznati je treba, da je taka bojevitost res nekaj izrednega, vprašanje je le, če ne predstavlja posega v osebno svobodo in če ne pomeni omejitve naravnih, s tem pa tudi božjih zakonov. Sicer pa ni prvič, da je kdo bolj papeški kot papež sam.

Vznemirjajoče številkice cestnega prometa

Zveza avstrijskih zavarovalnih zavodov navaja, da je število prometnih nezgod in žrtev v letošnjem prvem polletju grozotno naraslo, o čemer je treba razmišljati. Z naraščanjem prometnih nesreč je seve naraslo tudi število mrtvih in poškodovanih oseb na avstrijskih cestah. Žalostna številkica se je v zadnjih letih nesorazmerno dvignila. Primerjava nezgod in s tem povezanih žrtvami v prvih polletjih v letih 1957, 1958 in 1959 kaže naslednjo sliko: število prometnih nezgod leta 1957: 28.279, leta 1958: 27.600 in leta 1959: 30.268; število poškodovanih leta 1957: 22.053, leta 1958: 20.528 in leta 1959: 30.268; število mrtvih leta 1957: 730, leta 1958: 657 in leta 1959: 814. Alkoholizirani šoferji so leta 1957 povzročili 1.294, leta 1958 1.287 in leta 1959 1.507 prometnih nesreč. Brezobzirni šoferji so po nesrečah pobegnili leta 1957 v 938, leta 1958 v 856 in leta 1959 v 1.103 primerih.

Kuratorij za prometno varnost je skupno z avstrijskimi zavarovalnimi zavodi in OAMTC vzpostavil smernice, ki zadevajo vprašanja učinkovitega prizadevanja za

boljšo prometno disciplino na cestah ter zahteva, da se ta napolnila čimprej dosledno izvedejo.

Uspeh beljaške slavnosti

Na tiskovni konferenci so povedali, da je bilo na letošnji beljaški ljudski slavnosti nad 80.000 udeležencev, to je nekaj manj kakor prejšnje leto. Kljub temu pa je bil finančni uspeh zadovoljiv. Najbolj so na razstavi zanimali kolektivni prikazi beljaške trgovine in obrti ter razstava plemenitih in izvoznih konj, rib in malih živali, ki jo je priredila zveza rejcev malih živali. Pomembno so bile različne kulturne prireditve ter so predvsem navduševali mednarodni nastopi folklornih skupin.

Za prihodnje leto so postavili velike načrte, ker bo slavnost v znamenju proslave 900. obletnice, odkar je mesto prejelo tržne pravice. Zagotavljajo, da bo imela prihodnja beljaška slavnost, ki bo od 9. do 17. julija 1960, višinsko raven.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je Vsemogočni našega ljubega moža, skrbnega očeta, brata, strica in svaka gospoda

Noltija Černica

posestnika in lesnega trgovca

po dolgi, težki bolezni, ki jo je prenašal z velikim potrpljenjem, v četrtek, dne 30. julija 1959 v 65. letu starosti dobro pripravljenega odpoklical v večno domovino.

Njegovo življenje je bilo posvečeno skrbi za družino in skupnost. Našega dragega pokojnika bomo v soboto dne 1. avgusta 1959, ob 15.00 uri spremili od hiše žalosti v Logu na pokopališče v Logi vasi, kjer ga bomo v družinski grobnici položili k zadnjemu počitku.

Log — Loga vas, dne 30. julija 1959

Terezija Černic, žena

Mili Černic, hčerka

v imenu vseh ostalih sorodnikov.

Globoko ganjeni sporočamo vsem rojakom širom slovenske zemlje, da nas je za vedno zapustil naš zvesti pevec, prosvetlaš in dolgoletni predsednik društva

NOLTI ČERNIC

katerega telesne ostanke bomo v soboto, dne 1. avgusta 1959, ob 15.00 uri položili k trajnemu počitku v domačo zemljo, ki jo je vse življenje zvesto ljubil.

Slovensko prosvetno društvo „Svoboda“ Loga vas

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Sobota, 1. avgust:

I. program: 8.00 Popevke — 8.45 Sini pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.00 Pozdrav nate — 15.00 Sedem dni Koroška — 15.30 Pester spored — 16.20 Mladinska oddaja — 17.10 Plesna glasba — 17.40 Zveneci alatrijo — 18.15 Za delopust: Štebenski fantje pojejo (slov.) — 18.40 Pestro mešano — 18.55 Športna poročila — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Rendezvous v Solnogradu — 21.30 Kriminalna slušna igra.

II. program: 8.20 Za letoviščarje — 9.15 Ti in žival — 10.00 Operni koncert — 11.00 Ljudske viže — 13.10 Pestro mešano — 14.15 Godba na pihala — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 17.10 Solnograški slavnostni tedni — 18.10 Zabavna glasba — 19.15 Pestro mešano — 19.35 Operni koncert — 20.00 Zabavni zvoki — 21.00 Operetni koncert.

Nedelja, 2. avgust:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 6.50 Naš domači vrh — 7.30 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Jutranje melodije — 11.00 Muzikalna nedeljska promenada — 11.30 Vesele pesni — veselo igranje — 13.00 Operni koncert — 16.00 Otroški oder — 17.05 Plesna glasba — 18.30 Koncert — 19.00 Športna poročila — 19.55 Solnograški slavnostni tedni 1959: „Svet na Luni“, opera.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Popevke — lepo obnašanje — 9.00 Operne melodije — 10.05 Za letoviščarje — 11.00 Solnograški slavnostni tedni 1959 — 13.15 Opoldanski koncert — 14.45 Poletje, sonce in glasba — 18.00 Nedeljal — 18.30 30 minut s plesnim orkestrom Herbert Seiter — 19.10 Vesele viže — 21.10 Pester glasbeni spored.

Ponedeljek, 3. avgust:

I. program: 8.00 Operni koncert — 8.45 Zapiski iz domovine — 13.00 Melodije Nika Dostala — 14.00 Po-

Sadna drevesca, veliko cenejša in močnejša kot drugod, Vam nudi drevesnica Polzer, p. Št. Vid v Podjuni.

ročila, objave. — Visoko vrh planin stojim (slov.) — 14.45 Prav za Vas — 16.00 „Slike iz Badna“ — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 17.55 Za ženo in družino (slov.) — 18.20 Za Vas? — za vse — 18.55 Športna poročila — 19.00 Deset minut za Vas — 20.15 To in ono — za vsakega nekaj — 21.00 Zabavna glasba.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Mladinska oddaja — 13.30 Za ljubitelje opernih melodij — 15.00 Poletje sonce in glasba — 16.00 Otroška oddaja — 16.30 Prikljubljani pevci — prikljubljene melodije — 17.10 Kulturne vesti — 18.00 Glasba za delopust — 19.15 Pestro mešano — 19.30 „Dunajski plesi“ — 20.00 Solnograški slavnostni tedni 1959: 3. orkestralni koncert.

Torek, 4. avgust:

I. program: 8.00 Ljudstvo igra — 14.00 Poročila, objave. Pesmi za malčke (slov.) — 14.30 Oddaja za mladino — 14.45 Prav za Vas — 15.15 Muzikalna kramlja-

nje — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 18.30 Deset minut za Vas — 18.55 Športna poročila — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.30 Bregenški slavnostni tedni 1959: III. orkestralni koncert — 22.30 Dunajsko viže.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 10.00 Popoldanski koncert — 13.10 Pestro mešano — 15.00 Poletje in glasba — 16.00 Oddaja za ženo — 16.30 Zabavna glasba — 17.10 Kulturne vesti — 18.00 Samo zate — 19.15 Pestro mešano — 19.30 Za tiste, ki so doma ostali — 20.00 Zabavni koncert.

Sreda, 5. avgust:

I. program: 8.00 Vesele melodije — 14.00 Poročila, objave. 5 minut za čebelarje. Kar želite, zaigramo (slov.) — 14.45 Za ljubitelje popevk — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Glasba, ki nam dapade — 17.55 Urno zaigrano — 18.40 Pestro mešano — 18.55 Športna poročila — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.55 Solnograški slavnostni tedni 1959: „Orfej in Evridika“, opera.

II. program: 8.20 Za letoviščarje — 9.00 Mladinska

Iščem mizarске pomočnike za slavnostno in pohištvno mizarstvo.

Josef Grauf
mizar v Pliberku (Bleiburg)

oddaja — 13.10 Pestro mešano — 13.30 Za ljubitelje opernih melodij — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 16.30 Pestro in veselo — 17.10 Kulturne vesti — 18.00 Vesele delopust — 19.30 Slušna igra — 21.00 Prikljubljene melodije.

Četrtek, 6. avgust:

I. program: 8.00 Zveneci platno — 8.45 Avstrijski in inozemstvu — 13.00 Mladinska igra — 13.25 Glasba z Dunaja — 14.00 Poročila, objave. Samospevi (slov.) — 14.30 Prav za Vas — 16.00 Zabavna glasba — 17.10 Popoldanski koncert — 17.55 Kulturne vesti iz Koroške — 18.30 Mladinska oddaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Lovska ura — 21.00 Zveneca alpsko dežela.

II. program: 8.10 Glasba na tekočem traku — 10.00 Glasba Roberta Schumann — 13.10 Pestro mešano — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Oddaja za ženo — 16.30 Zaljubljeni gosli — 17.10 Kulturne vesti — 18.00 Ples in zabava — 19.30 Lapa o ta večerna ura — 19.55 Solnograški slavnostni tedni 1959: 4. orkestralni koncert.

Petek, 7. avgust:

I. program: 8.00 Orkestralni koncert — 8.45 Popevke — 14.00 Poročila, objave. Zabavna glasba (slov.) — 16.00 Glasba Nika Dostala — 16.30 Koncertna ura — 18.10 Prsti čas je dragocen — 18.40 Pestro mešano — 18.55 Športna poročila — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Radijska slušna igra.

II. program: 8.20 Vesele zvoki — 9.00 Mladinska oddaja — 13.30 Za ljubitelje opernih melodij — 15.00 Poletje sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 18.00 Glasba za delopust — 19.15 Pestro mešano — 19.30 Ljudska glasba — 20.00 Pozdrav z Dunaja — 20.45 Halot — Tenagerijl

Televizijski program

Vsakodnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Sobota, 1. 8.: 20.35 film — 20.50 Pranos iz nemške televizije: „Danas zvečer Peter Frankendorf“.

Nedelja, 2. 8.: 17.00 Oddaja za mladino — šport — 17.30 „Britanski otoki“, film — 20.00 „Megla“, igra.

Ponedeljek, 3. 8.: 19.30 Perry-Como-Show — 20.30 Okmar — 21.15 Telefilm.

Sreda, 5. 8.: 17.00 Oddaja za otroke: „Lassy“, igra — 17.30 Za družino — 19.30 „Skrivna paroka“, komična opera.

Četrtek, 6. 8.: 20.15 Iz filma „Nesmrtni Mozart“ — 20.50 Pranos iz nemške televizije: „Ta ni od včeraj“, komedija.

Petek, 7. 8.: 19.30 Enaindvajset. Kdo ve več? — 20.15 „Meso je slabo“, film.